

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**На тему: ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У
ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДО
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ**

Виконала: студентка 2 курсу
групи 8.0350-1-а-з
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови
та літератури (переклад включно),
перша – англійська
освітньо-професійної програми
Мова і література (англійська)
Польова Марина Петрівна

Керівник: д. пед. н., проф. Пахомова Т.О.

Рецензент: к. пед. н., доц. Надточій Н.О.

Запоріжжя – 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра англійської філології та лінгводидактики

Освітній рівень магістр

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

Освітня програма Мова і література (англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

« ____ » _____ 2021 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

_____ Польовій Марині Петрівні

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проєкту) «Використання тренінгових технологій у підготовці майбутніх вчителів іноземних мов до професійної комунікації»

керівник кваліфікаційної роботи (проєкту): Пахомова Тетяна Олександрівна, д. філол.н., проф.

затверджені наказом ЗНУ від «13» квітня 2021 року № 590-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проєкту): 02 лютого 2022 року

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проєкту): теоретико-методологічні засади методики навчання іноземних мов, дослідження особливостей використання аудіо-візуальних засобів навчання.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): 1) психолого-педагогічний аспект інтеграції автентичних відеозаписів в навчання англійської мови; 2) навчальний потенціал застосування автентичних відеозаписів для навчання англійської мови 3) модель організації, зміст навчання іноземної мови із застосуванням відеоматеріалів.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проєкту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Пахомова Т.О., д. пед.н., проф.	05.05.2021	05.05.2021
Розділ 1	Пахомова Т.О., д. пед.н., проф.	24.06.2021	24.06.2021
Розділ 2	Пахомова Т.О., д. пед.н., проф.	07.09.2021	07.09.2021
Висновки	Пахомова Т.О д. пед.н., проф.	19.11.2021	19.11.2021

6. Дата видачі завдання: 05.05.2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проєкту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх вивчення та аналіз;	травень 2021	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	червень 2021	виконано
3.	Написання вступу	червень 2021	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	липень 2021	виконано
5.	Написання практичного розділу	серпень 2021	виконано
6.	Формулювання висновків	жовтень 2021	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	лютий 2022	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	лютий 2022	виконано
9.	Захист	лютий 2022	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату).

Магістрант

_____ (підпис)

Польова М. П.

Керівник роботи (проєкту)

_____ (підпис)

Пахомова Т. О.

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

_____ (підпис)

Бережний В.А.

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 54 стор., 60 джерел, 1 додаток.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

Об'єкт дослідження – підготовка майбутніх учителів іноземних мов до професійної комунікації.

Мета дослідження. Мета роботи полягає в дослідженні використання тренінгових технологій у підготовці майбутніх учителів іноземних мов до професійної комунікації.

Теоретико-методологічні засади: Для виконання поставлених завдань було використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів: системний, діалектичний, системно-структурний, формально-логічний, порівняльний, статистичний, компаративний і логіко-семантичний. За допомогою використаних методів дослідження проведено комплексний аналіз поставлених завдань та отримано надійні теоретичні, практичні результати, сформульовано висновки роботи.

Отримані результати: Апробація запропонованого змістовно-методичного забезпечення підготовки вчителів до застосування тренінгових технологій передбачала здійснення педагогічного експерименту на базі Бердянського Державного педагогічного університету. Рівні готовності майбутніх учителів англійської до використання тренінгових технологій були встановлені нами емпірично за принципом розподілу 100% шкали балів на чотири еквівалентні інтервали. Дані свідчать про ефективність запропонованого змістовно-методичного забезпечення підготовки вчителів, що відображено у самооцінці рівня готовності майбутніх учителів до застосування тренінгу.

Ключові слова: *тренінг, тренінгові технології, учителі, іноземна мова, професійні комунікації*

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	6
1.1 Тренінг як засіб педагогічної діяльності майбутніх вчителів до професійної діяльності.....	6
1.2 Характеристика використання тренінгових технологій у підготовці майбутніх учителів іноземної мови до професійної комунікації.....	14
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ	20
2.1 Організаційно-методичне забезпечення професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови тренінгових технологій.....	20
2.2 Умови формування готовності майбутніх учителів англійської мови до професійного спілкування засобами тренінгових технологій.....	28
РОЗДІЛ 3 ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	37
3.1 Організація експериментального дослідження.....	37
3.2 Рекомендації щодо впровадження методики використання тренінгових технологій.....	41
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55
ДОДАТОК А	62

ВСТУП

Актуальність дослідження. Розвиток навчальної діяльності в даний час відбувається стрімко і динамічно. Звідси корисність дослідження та моніторингу використання навчальних технологій у підготовці майбутніх учителів іноземної мови до професійного спілкування.

Сьогодні основні методичні інновації стосуються використання технологій навчання, спрямованих на активне залучення майбутніх фахівців до самостійного пошуку інформації та формування в них здатності самостійно здобувати знання. Його суть полягає в організації навчального процесу на основі конструктивної взаємодії, під час якої учні вчать критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу обставин та актуальної інформації, розглядати альтернативні думки, приймати виважені рішення, брати участь в дискусіях та спілкуватися з іншими. У зв'язку з цим принципово змінюється позиція викладача ВНЗ. Він перестає бути носієм «об'єктивного знання», яке намагається донести до учня.

Проблеми професійної підготовки вчителя розглядаються в працях В. Андрущенко, О. Базалука, В. Бега, В. Вашкевича, І. Зязюна, К. Корсака, В. Кремень, М. Култаєвої, В. Лутая, Н. Ничкало, І. Передборська, В. Радкевич, С. Ящук. Важливість взаємодії як передумови успішного здійснення навчально-виховного процесу висвітлюється в дослідженнях Б. Ананьєва, Г. Андрєєвої, О. Бодалова, Л. Божович, С. Вітвицької, Л. Велитченко, Л. Виготського, Д. Ельконін, Є. Коротаєва, А.Кравченко, О. Леонтєєва, Б. Ломов, Є. Мелібруда, Н. Побірченко, О. Рудницька. Слід зазначити, що науковці та дослідники наголошують на важливості активних методів навчання, застосування яких передбачає навчання. Особливості використання тренінгових технологій у навчально-виховному процесі висвітлено в працях А. Алексюка, О. Падалки, О. Кукліної, О. Щербак, С. Сисоєвої, Т. Бельта, В. Безпалька, Л. Бондарєвої та ін. .

Сучасному вчителю необхідно організувати навчальну взаємодію, в якій

кожен учень оволодіває комплексом навичок якісної професійної дії, самонавчання, самоуправління, орієнтації, адаптації, передбачуваності та особистісної готовності до майбутньої діяльності. Тому виникає необхідність перегляду технології підготовки викладачів вищих навчальних закладів та формування їх готовності до конструктивної взаємодії в навчальному процесі. Однією з технологій, яку необхідно активно впроваджувати для підготовки вчителів, є тренінгові технології.

Мета та завдання дослідження. Мета роботи полягає в дослідженні використання тренінгових технологій у підготовці майбутніх учителів іноземних мов до професійної комунікації.

Виходячи з мети у магістерській роботі поставлені такі **завдання** :

– розглянути тренінг як засіб педагогічної діяльності майбутніх вчителів до професійної діяльності;

– здійснити характеристику використання тренінгових технологій у підготовці майбутніх учителів іноземної мови до професійної комунікації;

– визначити організаційно-методичне забезпечення професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови тренінгових технологій;

– дослідити умови формування готовності майбутніх учителів англійської мови до професійного спілкування засобами тренінгових технологій;

– здійснити експериментальну перевірку ефективності методики використання тренінгових технологій;

–навести рекомендації щодо впровадження методики використання тренінгових.

Об’єкт дослідження – підготовка майбутніх учителів іноземних мов до професійної комунікації.

Предмет дослідження – використання тренінгових технологій у підготовці майбутніх учителів іноземних мов до професійної комунікації.

Методи дослідження. Для виконання поставлених завдань було використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів: системний,

діалектичний, системно-структурний, формально-логічний, порівняльний, статистичний, компаративний і логіко-семантичний.

Системний метод використано при здійсненні теоретико-методологічного узагальнення наукових концепцій, розробок вітчизняних та зарубіжних вчених, присвячених вивченню використання тренінгових технологій у підготовці майбутніх учителів іноземних мов до професійної комунікації. Діалектичний метод дав змогу проаналізувати тенденції використання тренінгових технологій у підготовці майбутніх учителів іноземних мов до професійної комунікації, які постійно змінюються та розвиваються під впливом різноманітних факторів. Системно-структурний та формально-логічний методи сприяли розгляду складових використання тренінгових технологій у підготовці майбутніх учителів іноземних мов до професійної комунікації. Порівняльний аналіз даних та статистичних методів дав можливість охарактеризувати факти, оцінити стан та можливості тренінгових технологій. При дослідженні понятійного апарату, зокрема визначення термінів, використовувалися порівняльний та логіко-семантичний методи.

За допомогою використаних методів дослідження проведено комплексний аналіз поставлених завдань та отримано надійні теоретичні, практичні результати, сформульовано висновки роботи.

Наукова новизна одержаних результатів. Робота є комплексним дослідженням, в якому отримано нові науково обґрунтовані результати щодо використання тренінгових технологій у підготовці майбутніх учителів іноземних мов до професійної комунікації.

Практичне значення отриманих результатів полягає в обґрунтуванні використання тренінгових технологій у підготовці майбутніх учителів іноземних мов до професійної комунікації. Розроблені наукові положення і рекомендації можуть бути використані в практичній діяльності.

Структура та обсяг магістерської роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

1.1 Тренінг як засіб педагогічної діяльності майбутніх вчителів до професійної діяльності

Мета освіти в 21 столітті – відродження людини в людині, формування її індивідуальності, розвиток свідомого і творчого підходу до життя, її духовне вдосконалення. Освіта має бути інноваційною, а її учні повинні бути готовими до нового способу життя. Нові умови суспільного розвитку вимагають змін у підготовці до реалізації можливостей професійної діяльності спеціалістів, підвищення вимог до якості освіти, її комп'ютеризації, підготовки та управління. Тому необхідно забезпечити ефективну підготовку та підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних кадрів. Звідси випливає необхідність формувати людину, здатну сприймати і створювати зміни, налаштовану на сприйняття змін як природної норми, а застійність, незмінність, жорсткість – як прикрий виняток [Котенко 2012, с. 18].

Сьогодні і суспільство, і особистість можуть бути успішними та ефективними в довгостроковій перспективі лише завдяки динамічному розвитку. У таких умовах, оскільки це нескладно, вчителю технологій необхідно постійно вдосконалюватися та професійно розвиватися особисто. Проблема шляхів підвищення професіоналізму займала людей з давніх часів. Ще в середні віки ремісники створювали цехи, які ставали соціальними одиницями. Вони зберігали й примножували певні навички, якими могли оволодіти лише працівники певної справи [Яшанов 2003, с. 21]. З настанням

науково-технічної революції потреба у висококваліфікованій робочій силі неухильно зростає. Ефективність досягнення бажаного результату значною мірою залежить від процесу навчання та дій викладача – суб'єкта педагогічного процесу, тобто, вчитель, який безпосередньо і багато в чому впливав. Вчитель – це фахівець, який пройшов спеціальну підготовку та забезпечує професійну освіту в різних освітніх системах [Евхитов 2004, с. 21].

Справжній педагог повинен працювати на майбутнє, випереджаючи час. Він повинен дбати не тільки про особистість, а й про світ людей. В результаті педагогічна професія стає творчим завданням. Місія вчителя – це не лише його власні інтереси, мотиви, плани. Він є посередником між дітьми та системою ідей, традицій, культури свого народу та людства. Виховати гідних людей, здатних примножувати досягнення людської цивілізації, є обов'язок вчителя, особливо вчителя трудового навчання. Однією з важливих складових успішної педагогічної роботи є бажання самого вчителя. Одним із центральних напрямків підготовки майбутніх учителів нині є вдосконалення та подальший розвиток їх професійної зрілості [Яценюк 2012, с. 28].

Щоб задовольнити потребу вчителів у розвитку професіоналізму має бути розроблений увесь маршрут розвитку професіоналізму педагога відповідно вимог сучасного суспільства. Зазвичай, така постановка дослідницького завдання потребує і нових способів його рішення. Пошук і розробка активних методів навчання характерні для всієї сучасної педагогіки і суміжних з нею дисциплін. Одним із таких активних групових методів є професійно- психологічний тренінг [Котенко 2012, с. 12].

Предметна область підвищення кваліфікації вже добре розвинена, але необхідні подальші дослідження стосовно підготовки до професійного та особистісного розвитку.

Ідея навчання тренінгом вперше виникла у психологів, які готують вчителів і соціальних працівників у США (1946). Основним завданням його авторів було вирішення проблем, пов'язаних з навчанням і роботою в

соціальних групах. Творці тренінгу К. Левін, Л. Брандфорт, К. Бенне. Через рік з'явилися перші навчальні лабораторії, в яких були створені групи соціально-психологічного навчання. Вони створили організацію під назвою Національна навчальна лабораторія, яка взяла на себе фінансування багатьох навчальних груп і почала видавати спеціальний журнал з питань навчання. Американський психолог-гуманіст К. Роджерс назвав групове навчання найбільшим соціальним відкриттям 20 століття. Враховуючи потенційні зміни в міжособистісних стосунках, які є результатом такого навчання, важко не погодитися [Дрокіна 2016, с. 43].

Як пише А.К. Маркова, професійна підготовка — це система впливів, вправ, спрямованих на розвиток, формування та корекцію необхідних професійних якостей у людини. Функції тренінгу – перетворююча, корекційна та превентивна [Яценко 1987, с. 45]. Тренінг – це сукупність прийомів психологічної групової роботи, що використовуються для розвитку навичок і вмінь самопізнання та саморозвитку; «...Груповий психологічний тренінг – це метод навмисної зміни особистості, спрямований на її особистісний і професійний розвиток шляхом набуття, аналізу та переоцінки власного життєвого досвіду в процесі групової взаємодії» [Гузій 2007, с. 32].

Завданнями професійної підготовки є:

- формування цілісної особистості предметної роботи (підготовка спеціаліста); Освіта певних видів професійної діяльності або професійного спілкування (наприклад, підготовка освітньої, викладацької чи наукової діяльності для викладачів університету);
- розвиток сфери мотивації як пошуку нових мотивів та нової цільової системи професійної діяльності (мотиваційне професійне навчання);
- формування емоційної сфери, методи подолання емоційних станів у професійній діяльності (емоційна професійна підготовка);
- посилення оперативної сфери як володіння новими професійними прийомами, напр. навчання педагогічному спостереженню [Котенко 2013, с. 9].

Навчання та традиційні форми навчання мають суттєві відмінності. Традиційна освіта здебільшого орієнтована на правильну відповідь, а навчання – насамперед на запитання та пошук. На відміну від традиційних, тренінгові форми навчання повністю охоплюють весь потенціал людини: рівень і обсяг її компетенції (соціальної, емоційної та розумової), самостійність, здатність приймати рішення, взаємодію тощо. Звичайно, традиційна форма передачі знань сама по собі не є негативною річчю, але в світі стрімких змін і безперервного застарівання знань вона має вузьку сферу застосування.

На навчальному занятті перевага надається не діяльності викладачів, а учням, особистий досвід яких є основою навчання. Не варто читати лекції, це буде корисно, якщо студенти поділяться тим, що знають на даний момент, і знайдуть і/або дізнаються інформацію, якої бракує [Шмирко 2016, с. 65].

Учитель у тренінгу виконує роль фасилітатора (від англ. Facilitate – допомагати, сприяти). Він спрямовує діяльність та взаємодію учасників на вивчення теми та досягнення мети тренінгу.

Учні повинні чітко розуміти, від чого залежить вибір теми уроку. Поясніть це так, щоб актуальність і важливість теми не викликали сумнівів. Учні також повинні мати чітке уявлення про кінцеву мету та шляхи її досягнення. Поясніть дітям, яких конкретних результатів ви зможете досягти, і розкажіть, які завдання і вправи ви будете виконувати для цього [Котенко 2013, с. 18].

Під час навчання слід зосередитися на практичних вправах. Звичайно, на навчанні не завжди можна обійтися без пояснень. Проте не обов'язково розповідати студентам просту інформацію, краще надати їм цю інформацію в паперовому або електронному вигляді. Це заощадить час, і замість того, щоб слухати лекцію чи диктант, учасники зможуть швидко прочитати їх (наприклад, прочитати вголос) та обговорити чи виконати творче завдання чи відпрацювати навички [Кремень 2008, с. 8].

Щоб зрозуміти, наскільки цікавим і важливим є зміст тренінгу для учнів,

в кінці уроку слід провести експрес-опитування або голосування учасників. Можна зробити це, поставивши «зірковий рейтинг». Для цього попросити учасників оцінити основні види тренінгу зірочками: три, якщо це було цікаво і важливо для них, два, якщо це було просто корисно, один, якщо це було просто цікаво, жодне, якщо це було неважливо. Результати аналізу необхідно враховувати при плануванні наступних занять.

Залежно від цілей і завдань одного або серії навчальних занять до і після них проводять вхідні та вихідні опитування. За допомогою вхідних анкет можна оцінити початковий рівень знань і ставлення учасників, а порівнявши результати початкового та вхідного опитування – оцінити хід виконання цих показників під час навчання. Опитування «до» і «після» зазвичай проводяться анонімно, їх результати опрацьовуються загалом по класу і вони є показником ефективності навчання, показують, яка інформація краща/гірша і чи бажана зміна психологічних установок (ставлення) [Дубасенюк 2008, с. 26].

Вступна частина є важливим і обов'язковим елементом кожного тренування, але займає не більше 10-20 хвилин. Воно передбачає вирішення наступних завдань:

- актуалізація матеріалу попереднього заняття (отримання зворотного зв'язку). Зазвичай це відбувається у формі опитування («Що ми робили на минулому тренінгу?») або експрес-перевірки домашнього завдання;

- актуалізація теми поточного тренінгу і з'ясування очікувань. Завдання цього етапу – допомогти учням актуалізувати наявні знання із заданої теми і сформулювати результати, яких вони хочуть досягти в ході її вивчення. Усвідомлення результатів навчання та їх особистої користі підвищує мотивацію;

- створення доброзичливої та продуктивної атмосфери (цей етап називають загальним терміном «знайомство». Він проходить у формі само-чи взаємопрезентації учасників тренінгу);

- підтримання демократичної дисципліни у формі прийняття, уточнення

або повторення правил групи [Котенко 2013, с. 38].

Основні правила поведінки під час навчання розробляються колективно або оголошуються викладачем (у цьому випадку учням пропонується їх змінити або доповнити). Основні правила передбачають, що учасники виступають по черзі; коротко і по темі; намагайтеся не повторювати, а доповнювати сказане іншими; виявляти активність, доброзичливість і повагу до думки кожного. Правила повинні бути написані на великому аркуші паперу і прикріплені на видноті. Вони мають бути доступними на кожному уроці, щоб у разі потреби можна було зробити посилання на відповідне правило. Для того, щоб діти охоче виконували правила, важливо, щоб вони погоджувалися з ними та приймали їх (наприклад, шляхом голосування, особистих підписів тощо) [Гузій 2007, с. 25].

Основна частина тренінгу – це кілька тематичних завдань у поєднанні з руховими навичками (вправи для зняття м'язової та психологічної напруги).

В основній частині навчання іноді виділяють теоретичний і практичний блоки. Однак цей поділ досить умовний. Адже знання (як і навички) здобуваються в процесі виконання практичних завдань (міні-лекції, бесіди, мультимедійна презентація, взаємонавчання, реалізація проектів, робота в групах).

Учитель повинен упорядкувати весь матеріал з предмета навчання в логічній послідовності та вибрати ключові знання та вміння, які можна набути за відведений час. Інформаційні блоки (розповідь, демонстрація, пояснення) мають бути короткими (до 5 хвилин) та чергуватися з інтерактивними (дискусія, мозковий штурм, аналіз історії, дебати). Ви повинні використовувати рольові ігри, щоб відпрацьовувати свої навички. Кожна інтерактивна вправа має закінчуватися коротким обговоренням та підсумком [Шлейхер 2018, с. 19].

Заключна частина тренінгу включає:

- підведення підсумків всього уроку;
- отримання зворотного зв'язку від учасників;

– процедури релаксації та завершення тренування.

На цьому етапі слід об'єднати всі теми, розглянуті під час уроку, щоб логічно підвести підсумки. Завершення – це можливість відповісти на запитання та сформулювати завдання на майбутнє. Учитель може порекомендувати літературу, відео, сайти в Інтернеті для самостійного вивчення. Важливо, щоб учні виконували роботу із задоволенням та високою мотивацією до застосування набутих умінь.

При розробці окремих професійних прийомів або технологій важливо завжди:

- уточнювати їх місце в загальній картині праці («технічна» підготовка);
- сприяти вмінню взаємодіяти з іншими людьми в процесі роботи (навчання професійній співпраці);
- підвищення професійного та соціального статусу (статусне навчання);
- Зміцнення бажання співробітників до інновацій (креативний тренінг);
- сенсифікація до професійних завдань майбутнього віку (професійна підготовка старших);
- зміцнення необхідності та вміння розвивати позитивну «Я-концепцію», самоприйняття на роботі (психотерапевтична та психогігієнічна професійна підготовка);
- стимулювання потреби та здатності до індивідуального самовираження на роботі (тренування індивідуальності у професійній діяльності);
- сприяння процесу постійного професійного самовдосконалення та саморозвитку, перевірка ефективності різних стратегій професійного зростання (тренінги професійного самовдосконалення) тощо [Гусак 2014, с. 37].

У процесі аналітичного опрацювання наукової літератури з цих тем та в результаті опитувань нинішніх вчителів техніки, керівників загальноосвітніх шкіл, викладачів вищих навчальних закладів визначено параметри професійної зрілості майбутніх вчителів техніки. Цей список було ретельно

проаналізовано та впорядковано відповідно до рівня важливості кожного компонента. У підсумку в списку залишається 7 пунктів [Кравченко 2003, с. 18]:

- креативність (іноваційність);
- емпатійність;
- адаптивність та рефлексивність;
- аутопсихологічна компетентність;
- організаторські якості;
- комунікативні якості;
- екологічна відповідальність.

Розвиток креативності як параметра професійної зрілості майбутнього вчителя тренінгових технологій дозволяє сформуванню: здатність до творчого та конструктивного, нестандартного професійно-педагогічного та особистісного мислення та поведінки; уміння знаходити нові шляхи вирішення проблем, що виникають у процесі вивчення та засвоєння навчальних дисциплін; здатність до творчого засвоєння та застосування новітніх освітніх технологій (інновацій) в умовах варіативності навчального процесу; здатність усвідомлювати та творчо розвивати власний досвід на основі навичок нестереотипного мислення в процесі професійного саморозвитку [Шехавцева 2017, с. 16].

У процесі формування професійної зрілості майбутнього вчителя техніки ми розглядаємо творчість як потенціал, внутрішній людський ресурс, що забезпечує творчий характер професійного саморозвитку майбутнього вчителя. У нашому дослідженні розвиток такого творчого ресурсу для професійної зрілості майбутнього вчителя технологій забезпечує комплекс акмеологічних розвиваючих вправ, створений автором на основі Програми розвитку творчості та організації творчої та інноваційної діяльності вчителя [Дубасенюк 2008, с. 24].

Метою комплексу вправ на розвиток креативності є розвиток творчих здібностей майбутніх учителів; інтеграція навичок управління творчими

процесами; Розвиток окремих сторін творчості як якості особистості вчителя – оригінальності, гнучкості, точності, спритності думки та уяви; Формування вміння злагоджено та ефективно працювати над творчим завданням. Розвиток параметра професійної готовності майбутнього вчителя технологій – адаптивності як сукупності соціально-комунікативних навичок ефективного педагогічного спілкування забезпечує акмеологічну професійну підготовку для розвитку соціальної та комунікативна адаптивність учителя на основі міжособистісної взаємодії вчителя.

Метою такого акмеологічного тренінгу є навчання майбутніх викладачів технологій, учасників тренінгових занять, адаптаційних навичок групової взаємодії, ефективного спілкування, активного слухання [Шехавцева 2017, с. 15].

Відпрацювання професійно-освітніх навичок ефективно слухати та реагувати на звернення іншої людини (студента), долати комунікативні бар'єри, адаптивно оновлювати позитивні сторони спілкування через оцінку та ставлення інших, зменшувати стрес, отримувати позитивну підтримку з боку інших [Котенко 2011, с. 9].

1.2 Характеристика використання тренінгових технологій у підготовці майбутніх учителів іноземної мови до професійної комунікації

Використання тренінгу для підготовки майбутніх учителів іноземної мови до педагогічної взаємодії сприяє не лише підвищенню ефективності навчально-виховного процесу, а й формуванню вміння позитивно взаємодіяти між людьми; професійно виконувати різноманітні заходи в стандартних та надзвичайних ситуаціях; творчо мислити та приймати конструктивні рішення в процесі вирішення педагогічних ситуацій. Тому важливо навчити вчителя бути активним учасником педагогічної взаємодії,

вести педагогічну співпрацю в усіх її проявах. Це можливо, якщо він бере активну участь у цьому процесі під час професійної підготовки, а не під час професійної діяльності [Кузьміна 1998, с. 54].

Розвиток рефлексивності майбутнього вчителя технологій як параметр його професійної зрілості формує акмеологічний тренінг розвитку рефлексивності [Гуменяк 2014, с. 34]. Використання такого тренінгу сприяє акмеологічному розвитку рефлексії вчителя в особистісному та комунікативному аспектах. В особистісному аспекті рефлексія розуміється як процес переосмислення механізмів диференціації в кожній еволюційній та унікальній людині, «Я», її різноманітних підструктур та інтеграції «Я» в єдине ціле, що забезпечує ефективність акмеологічного процесу професійно-особистісного розвитку. У комунікативному аспекті рефлексія стосовно професійно-навчальної діяльності вважається невід'ємною частиною професійного міжособистісного сприйняття, що важливо з точки зору навчального спілкування викладачів та розвитку його комунікативної компетентності [Котенко 2012, с. 8].

Метою рефлексивного навчання є створення сприятливих умов для засвоєння майбутнім учителем технологій активного стилю педагогічного спілкування, розвитку співробітництва, соціальної чуйності, методів передачі інформації та прийомів зворотного зв'язку; дати можливість поглянути на себе з боку, розпізнати свої раніше несвідомі звички, особливості мовлення та поведінки; продовжувати розкриватися і усвідомлювати сильні сторони своєї особистості, ті якості, здібності, здібності, які людина приймає і цінує, які дають педагогу відчуття внутрішньої стійкості та впевненості в собі.

Розвиток емпатії як параметра професійної зрілості майбутніх учителів технологій відбувається через використання тренінгу емпатії [Дорогих 2011, с. 34]. Мета такого тренінгу – надати майбутнім учителям вміння конструктивно висловлювати свої емоції та розуміти емоційний стан інших. розвиток уміння представляти свою позицію в суперечці; зміцнення позитивного Я-образу; набуття навичок саморегуляції; Сприяння

самовизначенням вчителя у спеціально змодельованих ситуаціях [Шехавцова 2011, с. 11].

Розвиток аутопсихологічної компетентності як параметра професійної зрілості майбутнього вчителя технологій відбувається при використанні блоку акмеологічних навчальних курсів для самопізнання та розвитку аутокомпетентності [Кончович 2017; с. 6]. Метою такого тренінгового блоку є: бажання допомогти учасникам усвідомити важливість прийняття свого «Я»; гармонізація «Я-концепції» майбутнього вчителя (технічного вчителя); усвідомлення важливості техніки їх позитивного самосприйняття, самопізнання, саморефлексії, самоконтролю, самоаналізу для соціально-професійної та інтроіндивідуальної діяльності майбутніх учителів; розвиток саморегуляції в процесі спілкування; підтримка розвитку відповідної самооцінки учасників; активізація процесів особистісного та професійного саморозвитку та самовдосконалення майбутнього вчителя технологій.

Результати аналізу навчальних планів, програм педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах, які готують майбутніх викладачів у їх спрямованості на продуктивну педагогічну взаємодію, дозволяють зробити наступні висновки:

- 1) цілі процесу педагогічних дисциплін;
- 2) навчальна інформація подається переважно за допомогою репродуктивних методів навчання, увага зосереджується на передачі змістовної інформації без активної участі студентів у взаємодії;
- 3) надто мало значення надається практичному навчанню для формування педагогічної готовності до взаємодії; Як наслідок, переважна більшість професійної підготовки фахівців залежить від кваліфікації викладача ВНЗ, його готовності до взаємодії та технологій, які він використовує.

З огляду на сучасні освітні тенденції актуальною є позиція О. Дубасенюк, Т. Семенюк, О. Антонової, які наголошують на необхідності зміни статусу учня, тобто зробити його суб'єктом пізнавальної діяльності та

створити стимулюючу середовище для розвитку його здібностей, інтересів, нахилів, потреб. Науковці зазначають, що в новій дидактичній системі акцент має бути зроблений на самостійну роботу учня, індивідуальну роботу вчителя з учнем. Ця вимога дозволяє реалізувати навчання, спрямоване не тільки на розуміння, розуміння та оволодіння студентами необхідними знаннями, стимулювання їх пізнавальної діяльності, а й залучення учнів до педагогічної взаємодії на основі продуктивної співпраці. Використання тренінгу дозволяє вчителю активно взаємодіяти з учнями, вони – один з одним, з метою формування культури взаємодії в спільній діяльності в групах і підгрупах, тобто підготуватися до майбутніх занять [Курлянд 2012, с. 54].

Цікавим у контексті нашого дослідження є підхід Г. Ковальчук, Н. Бутенко, М. Артюшина, які розуміють навчання як планомірний процес модифікації знань, поведінкових компетенцій учня через набуття освітнього досвіду до займатися певною діяльністю, досягати ефективних результатів. Важливість використання тренінгів у навчанні професіоналів підкреслюється в ряді досліджень. Зокрема, М. Дейтова зазначала, що освіта орієнтована на здобуття знань, розвиток умінь і навичок, формування установок, підвищення компетентності у конкретній сфері життя [Котенко 2014, с. 13].

Активною навчальною діяльністю вважаються навчальні курси Л. Бондарева, під час яких під керівництвом викладача-тренера проводяться адаптовані до майбутньої професійної діяльності навчальні справи. Дослідник наголошує, що правильна побудова та постановка навчальних курсів дозволяє відобразити логіку практичної діяльності фахівця [Кремень 2008, с. 3]. Наголошуємо, що правильність побудови та постановки значною мірою залежить від викладача, тому викладачі ВНЗ повинні сформувати відповідні навички для проведення навчання. Але це неможливо без їхньої активної участі в різноманітних формах навчання під час навчання. Також неможливо навчити майбутнього вчителя взаємодіяти, не вступаючи в конструктивну взаємодію під час навчання.

Наголошуємо, що тренінг ґрунтується на взаємодії суб'єктів навчально-виховного процесу, на мотивації та інтересі учасників до цього процесу; Щирість, довіра, толерантність, партнерство, співпраця. Враховуючи специфіку навчання та на основі досліджень науковців, вважаємо, що проведення тренінгів у рамках підготовки майбутніх учителів дозволить не лише залучити їх до взаємодії, а й виробити відповідні навички для побудови стосунків та доброзичливого ставлення до створювати атмосферу. Слід зазначити, що реалізація фахівцем конкретних освітніх цілей у майбутній педагогічній діяльності залежить від відносин між викладачами та студентами, які складаються у вищих навчальних закладах.

З'ясування та розширення функцій навчання за Р. Чалаб'євим дає змогу визначити ряд завдань, вирішення яких передбачає використання технології навчання. По-перше, вони сприяють створенню позитивної атмосфери в навчальному процесі. Адже високий рівень професійної підготовки майбутніх учителів за відповідних умов може бути використаний як аргумент для творчої самореалізації особистості, так і як передумова тривожності, що виникає через різну соціальну та вікову позиції вчителя та студентів. більше немає. По-друге, тренінг має на меті розвинути в учнів здібності та навички вільно, але толерантно висловлювати власні судження, не боячись осуду. Ця вміння особливо важлива для майбутніх учителів, оскільки вони повинні бути толерантними у стосунках зі студентами, поважати кожного як особистість і не принижувати його гідність, тому основним правилом застосування цієї технології має бути те, що кожна думка має право на існування. По-третє, саме технологія навчання найкраще вчить командній роботі з повагою до її індивідуальності. Учитель має вміти розвивати міжособистісну взаємодію на основі гуманізму, відкритості та співпраці, конструктивного вирішення конфліктів на діалогічній основі [Котенко 2014, с. 11].

На нашу думку, рефлексивний тренінг, спрямований на розуміння та переосмислення цінностей майбутнього фахівця щодо себе та своєї

професійної діяльності, відіграє важливу роль у формуванні готовності студентів до взаємодії на основі толерантного ставлення, педагогічної етики, гармонія міжособистісних стосунків. За даними В. Анікіної, І. Шакірової, Л. Бондарева рефлексивне навчання має враховувати такі чинники: забезпечення створення умов взаємодії, що сприяють розкриттю внутрішнього світу учнів; залучення студентів до рефлексивних практик як особистої діяльності та повної емоційної залучення; Використання широкого арсеналу рефлексивних методів, що сприяють формуванню навичок рефлексивного аудіювання [Євтух 1992, с. 24].

Зокрема, ефективним під час підготовки викладачів до педагогічної взаємодії є використання таких тренінгових вправ: «Неприємний співрозмовник», «Розуміти ситуацію», «На мою думку, ти думаєш, що я...», «Вираз мого обличчя», «Відображення в дзеркалі», «Моя рольова позиція у спілкуванні за Е. Берном».

На думку І. Мельничук та Л. Мороз, тренінг є одним із методів ігрового моделювання різноманітних ситуацій (побут, педагогіка, техніка). Виходячи з такого підходу, навчання можна розглядати як засіб залучення студентів до різних педагогічних ситуацій, характерних для їх майбутньої професійної діяльності. Це дозволить не тільки зламати певні стереотипи, а й сформувати певну модель поведінки в цих ситуаціях, при цьому проаналізувати рівень їх освіченості та визначити напрямки для подальшої роботи над самовдосконаленням [Кондрашова 1987, с. 19]. Проте, на нашу думку, для успішної підготовки вчителів до педагогічної взаємодії шляхом навчання необхідно створити у навчально-виховному процесі позитивну атмосферу, яка сприяє: відкритості та чесності у стосунках; бажання висловити власне судження без страху перед судженням; отримати особистий досвід роботи.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

2.1 Організаційно-методичне забезпечення професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови тренінгових технологій

У науково-методичній літературі виділяють науково-методичне, інформаційно-методичне, програмно-методичне, організаційно-методичне, змістовно-методичне, змістово-технологічне, методичне забезпечення професійної підготовки фахівця. До прикладу, під науково-методичним забезпеченням розуміють сукупність документів, наукових, навчальних, методичних матеріалів, які описують зміст, визначають структуру, окреслюють результат, регламентують перебіг освітнього процесу [Дмитренко 2012, с. 17].

Сьогодні компетентнісний підхід до забезпечення професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови з технологій навчання є актуальним у зв'язку з процесами євроінтеграції, змінами парадигм освіти, підвищенням її якості, орієнтацією на успіх та результати навчання. Тому змістова орієнтація на навчання специфічних компетенцій, які, за словами Н. Бібік, є освітніми результатами, є невід'ємною частиною підготовки майбутніх учителів англійської [Шехавцова 2011, с. 18].

Ми згодні з концепцією американського вченого Е. Шорта (E. Short). Це поняття він визначив як володіння знаннями, навичками та вміннями, відповідно до яких людина робить свідомий вибір і досконало оволодіває професійною діяльністю [Івашньова 2010, с. 34]. Це означає відмінну теоретичну та практичну підготовку, яка визначається конкретним набором навичок залежно від профілю роботи. У зв'язку з відсутністю чіткого

розподілу компетенцій щодо визначення освітніх результатів професійної підготовки вчителів англійської у рамках формування готовності останніх до використання тренінгових технологій ми використали загальний поділ компетенцій на загальні та професійні (спеціальні, тематичні) [Енциклопедія педагогічних технологій 2009, с. 15].

Для визначення переліку перших, на нашу думку, доцільно обрати класифікацію, запропоновану в проекті TUNING, представлену групами інструментальних, міжособистісних та системних компетенцій [Желанова 2017, с. 10]. Окрім детального переліку цих груп компетентностей, необхідно вказати такі компетенції: інформаційні технології, діагностика, кадри, рефлексія, самоосвіта, менеджмент та лідерство. Інформаційно-технологічна грамотність (Ю.Колос, Є.Лодатко та ін.) – це інтегрована концепція, що включає вміння отримувати, обробляти та перетворювати інформацію та навички використання автентичних обчислювальних, мультимедійних, інших інформаційних та Інтернет-технологій для вирішення професійних завдань, а саме – формування в учнів навичок іншомовного спілкування. Вищезазначене вимагає від викладачів англійської володіння основами роботи на комп'ютері, мережі Інтернет та вміння працювати зі спеціалізованим програмним забезпеченням [Литвиненко 2005, с. 48].

Технологічна складова забезпечення професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови з технологій навчання відображає процедурний аспект, тобто розуміння принципів роботи з конкретними технічними засобами навчання для задоволення потреб навчального процесу, що можливе завдяки знанням забезпечення з перелік аналогів для досягнення максимально можливої ефективності та реалізації навчальної мети.

Рефлексивна компетентність (В. Примакова, О. Савченко та ін.) передбачає здатність до педагогічної рефлексії (рефлексивна компетентність), здатність коригувати власну педагогічну діяльність. При цьому говорять про так звану «культуру рефлексії», яка полягає у творчому

сприйнятті та подоланні проблемних ситуацій, виході з внутрішніх конфліктних ситуацій, набутті нових смислів і цінностей, входженні в нові нестандартні комунікаційні системи, плануванні. і керуючий (В. Раскалінос) [Жирун 2010, с. 19]. Цей процес включає такі складові: самоусвідомлення, самоаналіз, саморегуляція, самовдосконалення тощо.

Таким чином, рефлексивна компетентність включає знання про себе як особистість і про рефлексію як психологічний процес; здатність до самоаналізу та причини їх проведення у професійній діяльності; Вміння оцінювати роботу та брати на себе відповідальність; Уміння та навички рефлексивної діяльності. Розвиток цієї компетенції для підготовки майбутніх учителів англійської мови з технологій навчання є важливим у контексті формування діяльнісного компонента, бажання фахівця використовувати тренінгові технології, що визначає здатність аналізувати уроки ІМ за допомогою тренінгу та рефлексувати над своїми власна педагогічна діяльність з оптимізації навчання ІМ підшлункової залози, що, крім діагностичних навичок, включає формування критичного ставлення до себе щодо професійної діяльності. Особливу увагу слід звернути на самоосвітні, управлінські та лідерські здібності, які важливі у зв'язку з новими функціями вчителя англійської – фасилітатора та координатора навчально-виховного процесу [Евхитов 2004, с. 36].

Таким чином, вчитель англійської мови тренінгових технологій є менеджером на уроці ІМ. Тому управлінська компетентність сприяє розвитку необхідних організаторських здібностей. Крім того, на тлі специфіки предмета ІМ – реалістичного проектування іншомовного спілкування та проблемних ситуацій – набувають значення і вміння моделювання. Ми навіть можемо провести аналогію між менеджером і лідером, оскільки загальними характеристиками цих професій є ініціативність, комунікативність, організаторські та мотиваційні здібності, що вказує на важливість того, що обидва знаходяться в стані постійної еволюції, що вимагає постійного дослідження та оновлення інформації для підтримки діяльнісний компонент

у структурі готовності вчителів використовувати тренінги [Маркова 1996, с. 12]. Самоосвітня компетентність (І. Преображенська, О. Чеботарьова та ін.) включає вміння та бажання вчитися все життя, розуміння своїх освітніх потреб, необхідні навички для розвитку шляху навчання, гнучкість у застосуванні набутих знань, умінь, умінь і навичок. розв'язувати професійні завдання, вміти систематично та самостійно здобувати знання, критично аналізувати інформацію. Тому спеціалістам необхідно постійно вдосконалюватись та підвищувати власну педагогічну майстерність [Кремень 2008, с. 9].

Серед фахових компетентностей нами було виокремлено такі: психолого-педагогічну, іншомовну комунікативну, лінгвокраїнознавчу, лінгводидактичну, полікультурну та інноваційну. Усі вони формуються під час оволодіння фаховими дисциплінами та включають теоретичний, методичний та практичний блоки. На нашу думку, психолого-педагогічна компетентність охоплює загальнокультурні, психолого-педагогічні компетентності. Це, у свою чергу, передбачає узгодження поведінки майбутніх учителів із загальноновизначеними моральними нормами, що свідчить про оволодіння знаннями про світ культури, наукових основ і технологій навчально-виховного процесу, у тому числі нормативно-правових, та психолого-педагогічних знань похилого віку та психологічних особливостей дітей молодшого шкільного віку, про міжособистісне та педагогічне спілкування, пропонує системне бачення педагогічної дійсності та дії в кожній професійно-педагогічній ситуації; Уміння знаходити незвичайні рішення освітніх проблем [Шапран 2011, с. 18].

Враховуючи важливість цієї компетенції для вчителів, слід зазначити, що їхня підготовка, зважаючи на специфіку тренування навичок іншомовного спілкування учнів початкової школи, дає змогу ефективно взаємодіяти на заняттях ІМ, де сьогодні переважають парні та групові форми роботи, яка через знання психолого-педагогічних особливостей розвитку учнів початкової школи та вміння вчителів організувати процес

іншомовного спілкування з урахуванням як загальнодидактичних, так і суто методичних засад навчання ІМ. Специфіка предмета «Іноземна мова» визначає пріоритетність формування комунікативної іншомовної компетенції майбутніх учителів початкових класів (І. Бім, Г. Китайгородська, С. Козак та ін.). Як відомо, його розвиток є основним. здатність і бажання вчитися іншою мовою спілкуватися. З огляду на це вважаємо, що в процесі формування навичок іншомовного спілкування необхідно також враховувати лінгвістичний, лінгвістичний, лінгвістичний та дидактичний компоненти [Дубасенюк 2008, с. 23].

Лінгвістична компетентність — це сукупність базових знань (лексичних, фонологічних, граматичних) про мову як систему. Мовна компетентність базується на оволодінні специфікою мовної та немовної поведінки носіїв мови в різних ситуаціях міжкультурного спілкування, що включає знання в таких галузях, як: географія, історія, література, культура тощо, мова яких вивчається; уміння підпорядковувати свою мовленнєву та немовленнєву поведінку ситуаціям спілкування; фонові знання. Розвиток цієї компетенції уможливорює спілкування в типових ситуаціях спілкування [Гуменяк 2014, с. 6].

Лінгводидактична компетентність вчителів поєднує технічну та методичну компетентності. Воно включає знання всіх компонентів і закономірностей навчання, труднощів, з якими можна зіткнутися під час засвоєння навчальних матеріалів, оволодіння технологіями, методами і прийомами створення іншомовного середовища на уроці та забезпечення міжкультурної комунікації [Назарук 2006, с. 11].

За визначенням О.В.Котенко, полікультурна компетентність – це не лише здатність існувати в полікультурному просторі, що включає оволодіння основними поняттями полікультурності, формування загальнокультурних цінностей, усвідомлення особливостей рідної культури та інших культур є невід’ємною частиною особистості. готовність жити в полікультурному, поліетнічному просторі, структура якого включатиме застосування набутих

знань, умінь і навичок у полікультурності, певних особистісних якостей, зокрема толерантності, гнучкості, комунікабельності, впевненості в собі [Дмитренко 2012, с. 27].

Важливість цієї компетентності полягає у здатності майбутніх учителів до міжкультурної взаємодії, у тому числі комунікації, що є метою та змістом оволодіння ІМ. У зв'язку з тим, що полікультурна компетентність є невід'ємним компонентом іншомовної комунікативної, що є базовою для формування лінгвістичних умінь у процесі професійної підготовки вчителів, її важливість є логічно зумовлена. До того ж застосування інноваційних технологій навчання на уроках має підпорядковуватися розв'язанню конкретних завдань, меті уроку, лексичним одиницям та граматичним структурам, а отже, базуватися на засадах полікультурності у доборі матеріалу в процесі планування уроку із застосуванням тренінгу [Котенко 2011, с. 9].

Таким чином, враховуючи перелік компетенцій, які необхідно сформувати, забезпечити готовність майбутніх учителів до використання тренінгу та окремих компонентів готовності (мотиваційної, пізнавальної, діяльнісної), змістово-методичне забезпечення включало такі пункти: цифровий контент розвитку; оновлення навчальних програм та забезпечення методичного забезпечення; організація інноваційного семінару. Кожен компонент спрямований на забезпечення певної складової готовності. Таким чином, розробка цифрового контенту спрямована на формування мотиваційної складової готовності, а саме: створення авторського сайту «Інноваційні технології навчання іноземних мов у початковій школі», однойменного YouTube-каналу з добіркою відеороликів, підручники для різних тренінгів. Такий вибір контенту обумовлений відсутністю подібного продукту та його ефективністю у вищезазначених видах діяльності, оскільки забезпечує доступність, простоту використання, інтерактивність, своєчасність та вимоги до змісту.

Оновлення навчальних курсів та надання методичного забезпечення

орієнтовані на формування когнітивної складової готовності до використання тренінгових технологій. Під оновленням навчальних планів розуміємо посилення змісту підготовки майбутніх учителів англійської та його спрямованість на формування готовності цих фахівців до використання тренінгових технологій. Реалізувати це можна шляхом включення до каталогу предметів за вибором відповідно до нових навчальних планів спецкурсу «Інноваційні технології навчання іноземних мов у початковій школі» (за старим навчальним планом) або окремих курсів [Шапран 2011, с. 5].

Одним із шляхів посилення змісту підготовки вчителів є оптимізація модулів таких дисциплін, як: «Іноземна мова з методикою викладання», «Сучасна англійська мова з практикумом» та «Англійська мова за професійним спрямуванням», з урахуванням потреби в методичних навичках фахівців з використання тренінгових технологій. Тому, на нашу думку, до змісту цих дисциплін доцільно включити такі теми: «Інновації в освіті», «Традиційні та інноваційні технології навчання іноземної мови», «Сучасні технології навчання іноземної мови в початковій школі», «Викладання іноземних мов у початковій школі «Європа» тощо.

Це дозволить студентам ознайомитися з теоретичними аспектами різних тренінгових та інноваційних технологій до оволодіння методичними аспектами останніх у змісті дисципліни «Іноземна мова з методикою навчання», що забезпечить більшу мотивацію майбутніх фахівців та зацікавленість у подальшому розвитку практичних навички роботи з такими технологіями. Важливою складовою змістово-методичного забезпечення підготовки вчителів до використання тренінгів є розробка методичного забезпечення, яке включає методичні рекомендації щодо використання тренінгів. Метою цих рекомендацій є забезпечення майбутніх учителів системою різноманітних вправ з іноземної мови, спрямованих на підвищення якості володіння іноземною мовою молодших школярів шляхом використання тренінгів у навчанні різних видів мовленнєвої діяльності [Гуменяк 2014, с. 29].

Існують також чіткі рекомендації щодо впровадження тренінгових технологій, такі як інтерактив, кейс-технології, портфоліо європейських мов, інформація та комунікація, мультимедіа, елементи мобільного навчання тощо. Апробація методичного забезпечення відбулася в процесі впровадження спецкурсу «Інноваційні технології навчання іноземних мов у початковій школі» та в контексті методичного блоку дисципліни «Іноземна мова з методикою навчання». З урахуванням розроблених рекомендацій здійснено практичну розробку теоретичних положень та вправ із використання різноманітних тренінгових технологій з метою формування навичок іноземного аудіювання, говоріння, читання та письма, оволодіння іншомовною системою [Рєпнова 2006, с. 14].

Ще одним елементом змістовно-методичного блоку підготовки вчителів англійської до застосування тренінгових технологій є організація інноваційного практикуму, що включає проведення серії тренінгів та майстер-класів, застосування відповідного методичного інструментарію, організацію педагогічної практики. Тренінги та майстер-класи для студентів спрямовані на те, щоб їх учасники оволоділи практичними аспектами ефективного застосування тренінгових технологій для навчання різноманітних видів мовленнєвої діяльності, планування та проектування уроків тощо. Ці заходи передбачали таку тематику: “How to engage “digital natives” into the process of foreign languages learning” (Як залучити цифрове покоління до процесу навчання іноземних мов), “The effective ways of foreign languages traditional and innovational learning technologies integration in primary school” (Ефективні способи поєднання традиційних та інноваційних технологій навчання іноземних мов у початковій школі), “Primary school students foreign languages innovational learning technologies: from theory to practice” (Інноваційні технології навчання іноземних мов молодших школярів: від теорії до практики).

Реалізація змісту підготовки вчителів англійської щодо використання інноваційних технологій навчання відбувається через відповідні та ефективні

технології, методи, форми, засоби навчання, які можна назвати методичними засобами. Як відомо, метод навчання (від грец. *metodos* – спосіб пізнання, шлях до чогось) є однією з базових методичних категорій і складовою системи навчання ІМ.

Саме методи навчання дають змогу реалізувати мету та завдання навчання [Кремень 2008, с. 48]. Форма навчання – це зовнішня сторона організації навчального процесу, що відображає методику систематизації учнів і вчителя, яка здійснюється в певному порядку та режимі, залежить від кількості учнів, характеру взаємодії учнів та викладачів. суб'єкти навчально-виховного процесу. З огляду на викладене, вирішується проблема вибору методів і форм навчання для якісної організації цього процесу в цілому та реалізації окремих освітніх завдань на окремому етапі. Із набуттям сучасними університетами більшої автономії викладачі-фрілансери мають ще більшу свободу у виборі методів, форм і засобів навчання у процесі підготовки майбутніх викладачів. Це, в свою чергу, розширює межі їх мінливості. Важливу роль відіграє і набуття світового досвіду [Рудестам 1999, с. 54].

Підготовка вчителів англійської може здійснюватись у очному, заочному та дистанційному форматах, у формі електронного навчання (e-learning), мобільного навчання (m-learning), перевернутого навчання (f-learning), змішаного (комбінованого) навчання (blended learning), інноваційної моделі Е-навчання «1 учень – 1 комп'ютер», масових відкритих он-лайн-курсів (МООС) (Massive open online course).

2.2 Умови формування готовності майбутніх учителів англійської мови до професійного спілкування засобами тренінгових технологій

У межах дослідження підготовку майбутніх учителів англійської мови до професійного спілкування засобами тренінгових технологій ІМ розглядаємо як безперервний і керований процес набуття студентами досвіду

педагогічної діяльності, який дає змогу системно, цілісно сприймати дійсність та діяти на основі гуманістичних ціннісних орієнтації та гуманістичної педагогічної культури. Результатом професійно-педагогічної підготовки є формування готовності майбутнього учителя іноземної мови до здійснення певних видів діяльності та професійної діяльності загалом [Гусак 2014, с. 12].

Змістово-методичний блок підготовки формування готовності майбутніх учителів англійської мови до професійного спілкування засобами навчальних технологій у представленій моделі включає елементи, спрямовані на формування кожного з певних компонентів готовності до зазначеного виду діяльності, а саме: розробка контенту; оновлення навчальних програм та забезпечення методичного забезпечення; організація інноваційного семінару [Сидоренко 2007, с. 18].

До складу діагностичного блоку входять методики діагностики, критерії та рівні готовності майбутніх учителів англійської мови до професійного спілкування засобами навчальних технологій. Методи діагностики дають можливість відслідковувати формування вищевказаного явища в силу їх поетапності та системності. До цієї групи входять анкетування, тестування, інтерв'ю, спостереження, модульні тести, творчі проекти, самостійні роботи та наукові статті.

Складовими готовності є мотиваційна, пізнавальна та діяльнісна; критерії його формування – мотиваційно-адаптивні, пізнавально-інформаційні та діяльнісно-інноваційні; рівні – високий, достатній, середній, недостатній [Чиханцова 2020 с. 13].

Істотним елементом моделі є фактори, що впливають на ефективність процесу підготовки майбутніх учителів англійської мови до професійного спілкування за допомогою технологій навчання. Під факторами ми розуміємо умови, які свідомо створюються в навчальному процесі та забезпечують досягнення вимог до підготовки спеціалістів нового типу, здатних застосовувати нові знання, прийоми та форми роботи та досягати найвищого

рівня ефективності. Враховуючи вплив виявлених факторів на процес професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови до професійного спілкування засобами навчальних технологій, ми класифікували їх на прямі та непрямі [Котенко 2011, с. 9].

Таким чином, до безпосередніх чинників можна віднести створення інноваційного освітнього середовища, яким, на нашу думку, є організація навчального процесу у вільній економічній зоні, що сприяє творчому розвитку кожного учня та містить у своїй структурі три традиційні види діяльності – викладацька, наукова та соціально-гуманітарна.

Вчений А. Каташов трактує «освітнє середовище навчального закладу» як сукупність духовно-матеріальних умов функціонування навчального закладу, забезпечення саморозвитку вільної та активної особистості, реалізації її творчого потенціалу. На його думку, таке середовище є функціонально-просторовим об'єднанням освітніх суб'єктів, між якими встановлюються тісні різнопланові групові відносини, і може розглядатися як модель соціокультурного простору, в якому відбувається формування особистості [Дорогих 2011, с. 8]. Дослідник М.Братко розглядає «освітнє середовище вищої освіти» як сукупність умов (можливостей) та ресурсів (матеріальних, фінансових, особистісних, технологічних, організаційних, репутаційних) для виховання особистості, цілеспрямовано створених у закладі, що здійснює виховні функції для професійної освіти відповідає певному рівню вищої освіти, забезпечує можливості для загальнокультурного та особистісного розвитку суб'єктів навчально-виховного процесу [Гуменяк 2014, с. 19].

Повертаючись до показників готовності майбутніх учителів англійської мови до професійного спілкування за допомогою технологій навчання, викладачі педагогічних ВНЗ мають створити інноваційне освітнє середовище, яке забезпечить умови для формування мотиваційних, пізнавальних та діяльнісних компонентів, які сприятимуть успішності студентів у навчанні [Сидоренко 2007, с. 18].

Таким чином, формування необхідних методичних умінь, зокрема знання практичної реалізації навчання, ми вбачаємо як чинник оптимізації процесу формування іншомовної комунікативної компетенції та оволодіння принципами організації уроків ІМ та позакласної роботи з використанням інноваційних технологій навчання тощо, не лише в рамках лекційно-практичних годин з дисципліни «Іноземна мова з методикою викладання», а й шляхом оптимізації навчально-методичної складової інноваційного освітнього середовища, що забезпечує гнучкість освітнього простору та його трансформацію.

Крім того, вважаємо за необхідне залучати вчителів-практиків до проведення майстер-класів та тренінгів у форматі семінарів з метою обміну досвідом щодо ефективності конкретних тренінгових технологій. Це сприятиме формуванню аналітичних навичок учнів не лише в організації уроків ІМ з використанням навчання, а й відображенню їхньої професійної діяльності на доцільність запроваджених технологій та спрямованості на досягнення конкретних практичних цілей уроків [Черниш 2011, с. 22].

Для вивчення зарубіжного досвіду впровадження навчання в навчальний процес вважаємо за доцільне організовувати Skype-семінари для залучення колег з інших країн для обговорення актуальних питань, пов'язаних із проведенням конкретних тренінгів, спрямованих на розвиток іноземних мовних навичок для оновлення теоретичних знань про інноваційні технології навчання на уроках ІМ та вирішення реальних практичних завдань, які так чи інакше виникають під час цього процесу. Залучення іноземних колег до процесу професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови до професійного спілкування за допомогою навчальних технологій має важливе значення для організації спільних кейсів, проектів тощо, спрямованих на формування мотивації використання тренінгів, яка виникатиме в процесі їх взаємодії [Івашньова 2012, с. 41].

Реалізацію наукової складової навчального освітнього середовища ми вбачаємо у залученні студентів під час їх професійної підготовки в

педагогічних вільних економічних зонах до участі в різноманітних заходах, спрямованих на розвиток дослідницьких навичок, навичок співпраці та навчання протягом життя. Зокрема, в наших на думку, їхня участь у конференціях різного рівня є обов'язковою, де студенти зможуть продемонструвати теоретичні знання щодо здійснення навчання в контексті розвитку навичок іноземної мови та вивчення основних видів мовленнєвої діяльності. Участь у всеукраїнських конкурсах студентських робіт дає можливість майбутнім викладачам продемонструвати свої ідеї та практичні досягнення у форматі проектів та стартапів, спрямованих на оптимізацію навчального процесу на основі власного досвіду, зокрема, отриманого під час педагогічної практики тощо [Хомич 1998, с. 21].

Це сприяє не лише формуванню у них ціннісного ставлення до використання інноваційних технологій навчання на уроках, а й внутрішньої мотивації.

Третім невід'ємним компонентом інноваційного тренінгового освітнього середовища є соціогуманітарний, який відповідає за формування лідерських якостей, зокрема вміння приймати рішення та відповідальності за них, всебічного розвитку, виховання особистості тощо. На нашу думку, його наявність сприяє формуванню творчого мислення, творчих та лідерських якостей, а отже впливає на таку важливу складову готовності фахівців до використання тренінгових технологій, як постійний пошук ефективного навчання ІМ з інноваційними технологіями навчання.

Другим фактором прямого впливу на ефективність підготовки викладачів до застосування тренінгів ми виділили інтеграцію традиційних та інноваційних технологій у процес викладання дисциплін блоку «Іноземні мови». Повна відмова від традиційних технологій, які були ефективними протягом тривалого часу, не забезпечить досягнення мети – підготувати вчителів до використання навчання [Фісун 2010, с. 68].

З огляду на це доцільно поєднувати інноваційні технології навчання з традиційними, що, на нашу думку, є запорукою високих досягнень учнів у

навчально-виховному процесі та швидкого досягнення вчителями безкоштовної економічної освіти дидактичних цілей. Більш ефективному оволодінню технологіями через застосування діяльнісного підходу сприятиме залучення тренінгових технологій, який має орієнтувати майбутніх вчителів у професійній діяльності. Тобто студенти опановують тренінгові технології у трьох аспектах: з точки зору викладача (теоретичний аспект), практичний (застосування під час педагогічної практики та розробка фрагментів занять за змістом дисципліни «Іноземна мова з методикою навчання»). Це дозволяє учням відчувати себе в ролі молодших школярів та на власному досвіді виявити переваги та недоліки використання конкретних тренінгів, засвоїти деталі, які потребують особливої уваги при плануванні уроку [Черненко 2020, с. 29].

Оскільки ми говоримо про ефективність поєднання традиційних та інноваційних технологій навчання, ми вважаємо ефективним поєднання проблемного навчання, проектно-орієнтованого навчання, ігрової технології та технології тематичного дослідження з інформаційними або дистанційними, ігрові технології з інтерактивними, перевернутими класами. технології з комп'ютерними та дистанційними технологіями тощо, які були апробовані в процесі викладання дисциплін «Іноземна мова з методикою викладання», «Сучасна англійська мова з майстернею», «Англійська мова за професійним спрямуванням».

Завдяки швидкому розвитку комп'ютерних технологій практично будь-яку традиційну технологію навчання тренінгу можна реалізувати в поєднанні з цифровою технологією. Тому ми окрім традиційних технологій використовуємо веб-квест, комп'ютерні тести тощо під час викладання дисциплін іноземного мовного блоку професійної підготовки вчителів. Наприклад, такі потужні Інтернет-ресурси, як LearningApps, Kahoot, Formative, Quizalize тощо, спрямовані на формування іншомовної граматичної компетенції майбутніх учителів англійської. Вони мають широкий спектр функцій, що дозволяють створювати тести, різноманітні

завдання, писати роботи тощо. Тому замість традиційної письмової самостійної роботи з дисципліни «Іноземна мова з методикою викладання» слід запропонувати тести, розроблені на ресурсі Kahoot. Вони створюють у студентів позитивну мотивацію за допомогою елементів конкурсу, а в процесі аналізу отриманих відповідей надають зворотній зв'язок з випробуваними.

Враховуючи всі складові представленої моделі підготовки вчителя до використання тренінгів (цільовий, концептуальний, змістовно-методичний, діагностичний, ефективний блоки) та факторів впливу (прямого та опосередкованого), ефективність вищезазначеного процесу, дозволяє досягнення прогнозованого результату моделювання до використання тренінгових технологій [Смагіна 2008, с. 8].

Тому поряд з традиційними методами навчання, які широко відомі та використовуються в педагогіці, дедалі більшого поширення та розвитку набувають нетрадиційні методи, або так звані інноваційні методи. В умовах Нової української школи вчителям доводиться використовувати інноваційні методи навчання, які орієнтуються на компетентнісний підхід на основі формування та розвитку життєвих навичок. Однією з альтернативних можливостей є використання навчальних елементів у викладанні іноземної мови (англійської).

Переваги тренінгових занять я бачу у подоланні мовного бар'єру учнів, у створенні доброзичливого емоційного середовища, у сприянні творчому самовираженню дитини, у розвитку уяви та практичних навичок, у можливості вільного перегрупування учнів на різні Проведення діяльності в можливість активного спілкування студентів і викладачів.

Кожне тренінгове заняття, як і урок іноземної мови, складається з трьох частин: вступної (уведення в іншомовну атмосферу), основної та заключної. Значна різниця – у формі проведення, і як результат – у досягненні поставленої мети.

У вступній частині вчитель активізує знання учнів з теми (складання

Mind Map, відповіді на запитання, гра “Survey”, “Yes/No Corner”, “Merry-go-round”, “MimeGame”, “Crosses and Noughts” тощо), виявляє очікування учнів від уроку та повідомляє тему і мету, завдання, на які буде спрямована їх діяльність. Основні правила поведінки під час тренінгу розробляються колективно учнями на початку семестру і розміщуються у класі, проте час від часу вони можуть змінюватися.

Крім того, завдання на уроках іноземної мови організуюю в логічній послідовності відповідно до таксономії Блума: *remembering* (e.g. word, sentence completion, labelling), *understanding* (e.g. guess meaning from the context, word searches, gap fill), *applying* (e.g. freeze frame), *analyzing* (e.g. questionnaires, predicting, data transfer), *evaluating* (e.g. discussion, solving problems), *creating* (e.g. interview, poster presentation). Кожна вправа повинна завершуватися коротким підсумком чи обговоренням, щоб учні чітко розуміли перехід від одного виду діяльності до іншого.

Як зазначалося вище, однією із переваг тренінгу є можливість вільного групування та перегрупування дітей для виконання практичних вправ. Урок іноземної мови дає можливість не просто розділитися на групи чи пари за звичною системою 1-2 варіант/ряд, а під час інтерактивної взаємодії учнів:

- *mingle-mingle* технологія (цей спосіб поділу на групи найбільш актуальний при виконанні вправ на розвиток діалогічних мовленнєвих навичок, оскільки у студентів є можливість постійно змінювати партнерів, суть в тому, щоб «змішувати» учнів і знаходити нових співрозмовників);

- поєднання слів і малюнків на картках (наприклад, при вивченні теми «Науково-технічний прогрес» необхідно поєднувати винахід і винахідник тощо);

- в алфавітному порядку (не тільки учні початкових класів, а й старшокласники, як показує практика, час від часу згадують букви алфавіту, тому цікаво і корисно ділитися на групи в алфавітному порядку або за приголосними і голосними, хто починає називати учнів);

- складати речення (учні складають картки зі словами або вивчені

речення в реченні);

– вибирати картки за кольором (учні початкової школи люблять ділитися на групи та переглядати вивчені кольори);

– об'єднати слова в певні групи (учням пропонують картки із вивченими словами, наприклад, домашні та дикі тварини, які потрібно згрупувати);

– класифікувати слова за частинами мови (учні діляться на групи/пари, повторюють, до якої частини мови належить слово);

– поєднання синонімічних словосполучень (при вивченні фразових дієслів, ідіом можна легко перевірити вивчені лексичні одиниці) тощо.

Остання частина уроку – це підбиття підсумків уроку, отримання зворотного зв'язку від учнів та звітування про домашнє завдання. Багато вчителів нехтують етапом зворотного зв'язку, але це найважливіша частина уроку, тому що учні певною мірою можуть висловити свою думку, оцінити діяльність вчителя.

РОЗДІЛ 3

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

3.1 Організація експериментального дослідження

Апробація запропонованого змістовно-методичного забезпечення підготовки вчителів до застосування тренінгових технологій передбачала здійснення педагогічного експерименту на базі Київського університету імені Бориса Грінченка.

Як відомо, педагогічний експеримент – це сукупність методів дослідження, що забезпечує науково-об’єктивну та доказову перевірку правильності гіпотези, обґрунтованої на початку дослідження [Гусак 2014, с. 22]. Суть експерименту полягає у свідомому висвітленні досліджуваного явища та цілеспрямованій зміні умов педагогічного впливу на досліджуваних. Визначено методичну складову всього процесу професійної підготовки вчителів та досліджено аспект підготовки майбутніх учителів до використання тренінгових технологій. Проаналізовано чинники, які сприятимуть активізації іншомовної та методичної підготовки майбутніх спеціалістів у рамках формування їх професійної компетентності.

Аналіз наукових джерел та практики організації навчально-виховного процесу підготовки студентів першого (бакалаврського) рівня освіти показав відсутність ґрунтовних досліджень, які б запропонували методи підготовки вчителів до використання тренінгових технологій, зокрема змістовні та методичне забезпечення цього процесу. Необхідність вирішення цієї проблеми зумовила необхідність проведення педагогічного експерименту, в ході якого ми перевірили розроблене змістовно-методичне забезпечення підготовки вчителів англійської до використання тренінгових технологій з

урахуванням певних факторів, що впливають на ефективність цього процесу, проаналізували результати на підтвердження.

Рівні готовності майбутніх учителів англійської до використання тренінгових технологій були встановлені нами емпірично за принципом розподілу 100% шкали балів на чотири еквівалентні інтервали. Враховуючи, що максимальна кількість балів, яку могли отримати респонденти за результатами тесту, становила 60, за рівнями готовності до використання тренінгових технологій було здійснено наступний розподіл:

0-20,00 балів – недостатній рівень;

15,1 – 30,00 балів – достатній рівень;

30,1 – 45,00 балів – середній рівень;

40,1 – 60,00 балів – високий рівень.

Високий рівень готовності до використання тренінгових технологій характерний для вчителів, які мають ґрунтовні, цілісні та системні теоретичні знання про вищезазначені технології, їх види та специфіку використання вчителів у професійній діяльності. Ставлення фахівців до цих технологій на цьому рівні визначається як особистісно значуще. Вчителі виявили внутрішню мотивацію до використання тренінгових технологій, вміння інтегрувати знання з різних дисциплін, схильність до творчої діяльності, усвідомлення власної траєкторії розвитку, механізмів самоосвіти та самовдосконалення. У навчальному процесі вони вільно орієнтуються в існуючих тренінгових технологіях, вибирають оптимальні варіанти з урахуванням вікових та психологічних особливостей молодших школярів. Вчителі англійської на цьому рівні підготовленості характеризуються високим рівнем професійної рефлексії.

Достатній рівень готовності до використання тренінгових технологій характерний для вчителів англійської мови, які мають базові теоретичні знання щодо використання тренінгових технологій, але їм не вистачає рівня інтегрованості та системності. Мотивація на цьому рівні знаходиться на межі внутрішнього і зовнішнього, ставлення до тренінгових технологій позитивне.

Учитель здатний рефлексувати власну педагогічну діяльність, що відповідає адекватній самооцінці.

Середній рівень готовності до використання тренінгових технологій притаманний вчителям з несистематизованими теоретичними знаннями щодо впровадження цих технологій у навчальний процес, ситуативним ставленням до використання тренінгових технологій та зовнішньою мотивацією до такої діяльності. У вчителів цього рівня майже відсутні розвинені рефлексивні навички, виникають труднощі у прогнозуванні труднощів через використання тренінгових технологій у різних видах мовленнєвої діяльності.

Недостатній рівень готовності до використання тренінгових технологій характерний для вчителів, які мають мінімальні теоретичні знання, відсутність мотивації до використання тренінгових технологій, а іноді й зовсім негативне ставлення до цього процесу. Тому їх реалізація є фрагментарною, переважно шляхом копіювання окремих методик, без внесення власних ідей, аналізу навчального процесу для підвищення ефективності та без коригування за потреби. На цьому рівні майже відсутня рефлексія власної педагогічної діяльності на рівень кваліфікації та характерна відсутність усвідомлення необхідності використання тренінгових технологій.

Зазначимо, що результати експериментального дослідження свідчать про ефективність впливу змістовно-методичного забезпечення підготовки майбутніх учителів ПШ до застосування тренінгу на рівень їх готовності. До того ж позитивну динаміку в експериментальній групі демонструє самостійна оцінка студентами власної готовності до застосування ІТНІМ, яка була виявлена за допомогою запропонованої картки самооцінки. Отримані кількісні показники наведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

*Самооцінка студентами готовності до застосування
тренінгових технологій навчання іноземних мов*

Варіанти відповідей	До експериментального навчання				Після експериментального навчання			
	Експеримент альна група		Контрольна група		Експериментальна група		Контрольна група	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Повністю готовий	8	4	10	6	30	16	16	9
Достатньо готовий	51	28	53	30	101	55	60	34
Частково готовий	90	49	85	48	51	28	79	45
Зовсім не готовий	35	19	28	16	2	1	21	12

Дані табл. 3.1 свідчать про ефективність запропонованого змістовно-методичного забезпечення підготовки вчителів, що відображено у самооцінці рівня готовності майбутніх учителів до застосування тренінгу.

Слід зазначити, що запропоновані варіанти відповідей картки самооцінки суголосні визначеним рівнями сформованості готовності до застосування тренінгу. Так, варіант відповіді «повністю готовий» відповідає високому рівню означеної готовності, «достатньо готовий» – середньому, «частково готовий» – достатньому та «зовсім не готовий» – недостатньому.

За даними табл. 3.1, 16 % (30) студентів експериментальної групи оцінюють власний рівень готовності до застосування тренінгових технологій як високий, 55 % (101) – середній, 28 % (51) – достатній, 1 % (2) – недостатній. Результати самооцінки контрольної групи не є

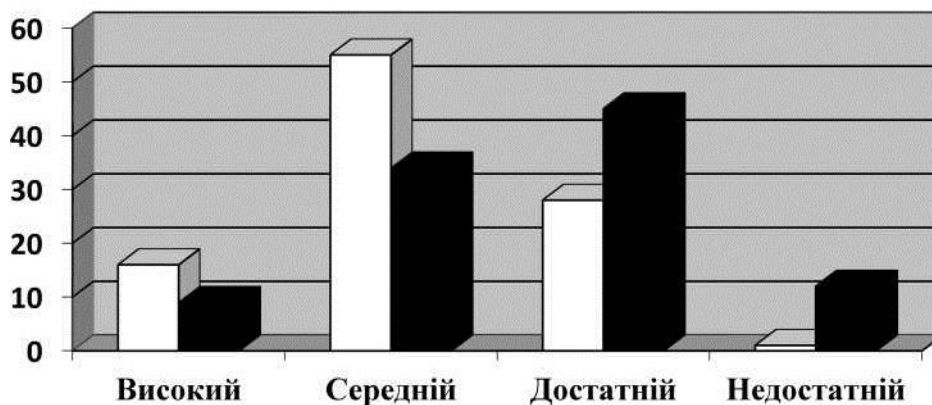
репрезентативними.

Для кращої візуалізації наведемо узагальнені результати самооцінки студентами власної готовності до застосування тренінгових технологій у вигляді гістограми (рис. 3.1).

Для підтвердження тези щодо ефективності розробленого змістовно-методичного забезпечення підготовки майбутніх учителів ПШ до застосування тренінгових технологій необхідно проаналізувати результати його дослідно-експериментальної перевірки та за допомогою методів математичної статистики підтвердити їх вірогідність.

Рис. 3.1

Самооцінка студентами готовності до застосування інноваційних технологій навчання іноземних мов у початковій школі

□ Експериментальна група після експерименту ■ Контрольна група після експерименту

3.2 Рекомендації щодо впровадження методики використання тренінгових технологій

Найефективнішою технологією набуття конкретних знань, умінь і навичок по праву вважається тренування, але навіть найефективніший

тренінг може виявитися неефективним на практиці через помилки тренера в процесі. Тренер повинен володіти не лише теоретичними знаннями, загальною освітою, високим рівнем емоційного та соціального інтелекту, а й мати власний досвід та практичні навички застосування знань, яких він навчає. Більшість тренінгових механізмів базується на знаннях психології особистості та розвитку, загальної та соціальної психології (теорія групової роботи), психодіагностики, психокорекції, але нерозуміння основ психології часто призводить до непомітних, але дуже суттєвих помилок, враховуючи їх вплив на ефективність навчання.

Позиція тренера і методи роботи з групою в цілому не можуть бути єдиними протягом усього тренінгу. Тренер, орієнтуючись на міцні знання, практичний досвід, внутрішні відчуття та інтуїцію, повинен визначити оптимальний ефективний стиль управління груповим процесом під час тренінгу (авторитарний, ліберальний, дипломатичний, демократичний). Вважається, що демократичний стиль правління є більш продуктивним, ніж авторитарний чи ліберальний. Однак це залежить не тільки від особистісних особливостей тренера, мети тренінгу, загального напрямку, якого дотримується тренер, а й від потреб учасників, рівня розвитку групи, групової ситуації тощо. Наприклад, дипломатичний стиль слід використовувати в напружених емоційних і конфліктних ситуаціях.

Навчання здійснюється в ході постійної активної, позитивної взаємодії всіх учасників навчально-виховного процесу. Тому форми такого навчання бувають індивідуальні, групові та колективні. Реалізація інтерактивних технологій навчання передбачає взаємодію, співпрацю суб'єктів навчання та самостійне здобуття знань.

Одним із найважливіших завдань школи є формування навчально-пізнавальної компетентності учнів. Ключова природа цієї компетенції полягає в тому, що вона є частиною інших компетенцій. Тому так важливо здійснювати цілеспрямоване формування навчально-пізнавальної компетентності в молодшому шкільному віці. У практичній діяльності

загальноосвітньої школи проблема активізації навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів є однією з найактуальніших, оскільки саме в процесі навчання відбувається розвиток особистості. Пізнавальна та інтелектуальна компетентності формуються в учнів не самі по собі, а в результаті спеціально організованих вправ, прийомів, створення проблемних ситуацій, які органічно включаються в навчальний процес. Уміле використання інноваційних технологій для активізації навчально-пізнавальної діяльності значно збагачує навчально-виховний процес, підвищує ефективність роботи кожного вчителя.

Серед шляхів розвитку творчих, інтелектуальних здібностей, пізнавальної активності, самостійності, самореалізації дітей необхідне використання в роботі з молодшими школярами різноманітних завдань: навчальних, розвивальних, пізнавальних, інтелектуальних, нестандартних. Розв'язанням поставленого завдання стало використання інтерактивних технологій, які передбачають навчальний процес за умови активної взаємодії всіх учнів під час уроку в малих групах, де розподіл ролей, чітке виконання обов'язків учасників.

Інтерактивний – вміти взаємодіяти або перебувати в режимі бесіди, діалогу з чимось чи кимось. Отже, інтерактивне навчання – це перш за все діалогічне навчання, під час якого відбувається взаємодія вчителя та учня. Слід визнати, що суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес організований таким чином, що майже всі учні залучені до процесу пізнання, вони знають і думають. Спільна діяльність учнів у процесі пізнання, освоєння навчального матеріалу означає, що кожен вносить особливий індивідуальний внесок в обмін знаннями та ідеями. При такій організації навчання вчитель керує роботою кожного учня опосередковано, через завдання, якими спрямовується діяльність груп.

Ідеї «активного навчання», «безпосереднього досвіду», «персоналізації знань», «права учня на турботу та увагу», «необхідності створення атмосфери відкритості та розуміння» реалізуються через підхід, який змінює

зміст навчання. навчання: програма адаптована до потреб та інтересів студентів; навчальний процес будується на солідарній основі; вчитель виступає як консультант і джерело знань, а не контролер; завжди є вибір когнітивної альтернативи, а суть навчання зводиться до накопичення суб'єктивного досвіду. Інноваційні методи активного навчання використовуються для тренування та розвитку творчого мислення учнів, формування відповідних практичних умінь і навичок. Вони стимулюють і підвищують інтерес до занять, активізують і загострюють сприйняття навчального матеріалу. Ці методи втілюються через низку більш конкретних прийомів роботи вчителя – ігрові вправи, практичні завдання, рольові та ділові ігри, обговорення проблеми в групах і парах тощо. Одним із видів активного навчання, яке базується на залученні та співпраці, є навчання. Тренінг – це цікавий процес пізнання себе та інших, процес спілкування та ефективна форма здобуття знань та розширення власного досвіду.

Використання тренінгових занять з метою розвитку готовності вчителів до формування самоосвітньої компетентності учнів дає змогу:

- у цікавій та доступній формі здобути знання, навички, необхідні для створення такого освітнього середовища та взаємодії на всіх рівнях, що сприятиме мотивації до самоосвіти;
- освітнє формування та вдосконалення необхідних загальнонавчальних умінь;
- формувати у самого вчителя відповідальне ставлення до процесу ведення самоосвіти учнів тощо.

Тренінги спрямовані на розвиток здібностей, що покращують діяльність учнів. Вони вчаться ефективно розпоряджатися своїм часом, правильно розставляти пріоритети, легко приймати самостійні рішення, узгоджувати свої дії з діяльністю однокласників. Навчання – це водночас:

- процес пізнання себе та інших, який необхідно зробити цікавим та унікальним;
- неформальне, невимушене, конструктивне спілкування;

- ефективна форма оволодіння знаннями;
- інструмент формування умінь і навичок;
- форма розширення власного досвіду;
- спеціальні технології, які допомагають краще зрозуміти та усвідомити власний світ, зробити своє життя успішним;
- управління власними бажаннями і діями [Дубасенюк 2004, с. 5].

Тренінг як навчання, в результаті якого формується і розвивається вміння та навички, ефективна поведінка. Навчання як форма активного навчання, метою якого є передусім передача знань та розвиток певних умінь і навичок.

Тренінг як метод створення ситуацій для саморозкриття учасників та їх самостійного пошуку шляхів вирішення власних психологічних проблем. Під час тренінгу створюються рівні умови для всіх учасників. Адже рівноправність і повага між усіма учасниками групи є передумовою ефективного здобуття нових знань і поглядів. Тренінг формує у членів групи почуття довіри один до одного, до тренерів, а також до нових ідей та нової інформації. Ефективність тренінгів полягає в тому, що студенти не лише отримують інформацію, а й мають можливість поділитися з друзями власними знаннями та прикладами з життя.

Метою тренінгу є: підвищення обізнаності та розширення знань учасників, розвиток комунікативної компетентності студентів, формування цінностей та життєвих переконань та вироблення необхідних практичних навичок відповідальної поведінки по відношенню до свого життя та інших.

Для досягнення узагальненої мети необхідно розвивати комунікативні вміння [Кончович 2017, с. 9]:

- вміння контактувати;
- вміння ставити запитання;
- вміння вести «маленьку розмову»;
- вміння стимулювати учня до формування для відстоювання власної позиції;

– вміння чути і розуміти, що мав на увазі учень; - здатність сприймати і розуміти те, що учень не зміг висловити;

– уміння донести до учня, що його почули і зрозуміли;

– вміння врівноважити емоційну напругу в бесіді.

Тренування сприяє інтенсивності навчання, оскільки засвоєння інформації досягається шляхом власної активної роботи її учасників. Знання під час тренінгу не подаються в готовому вигляді, а стають продуктом активної діяльності самих учасників. Основна увага приділяється самостійному навчанню та інтенсивній взаємодії студентів. І ведучий, і кожен учасник тренінгу несуть однакову відповідальність за ефективність навчального процесу.

На навчальному занятті перевага надається не діяльності викладачів, а учням, особистий досвід яких є основою навчання. Не варто читати лекції, це буде корисно, якщо студенти поділяться тим, що знають на даний момент, і знайдуть і/або дізнаються інформацію, якої бракує. Учитель на цьому уроці виконує роль фасилітатора. Він спрямовує діяльність та взаємодію учасників на вивчення теми та досягнення мети тренінгу. Учні повинні чітко розуміти, від чого залежить вибір теми уроку. Тому я формулюю пояснення так, щоб актуальність і важливість теми не викликали сумнівів. Учні також повинні мати чітке уявлення про кінцеву мету та шляхи її досягнення. Тому я завжди пояснюю дітям, яких конкретних результатів вони зможуть досягти, розповідаю, які завдання та вправи вони для цього виконуватимуть [Гунда 2000, с. 6].

Готуючись до навчального уроку, варто проводити підготовчу роботу:

1) визначаються цілі та завдання;

2) розробляється план-сценарій;

3) у разі потреби завчасно підготувати студентів до навчання (роздати питання, що вирішуються на тренінгу, питання для обговорення, літературу для попереднього вивчення тощо);

4) здійснювати самопідготовку: продумати власні дії для інтерактивної

взаємодії, надати план обговорення проблеми та можливих висновків, які зроблять учні, спрогнозувати появу суперечливих поглядів і кінцевий результат, вибрати час і форми узагальнення, розглянути відгук тощо;

5) розподілити ролі між учасниками, врахувати активну участь кожного;

б) підготувати приміщення для проведення занять та необхідні матеріали (відеопрезентації, таблички, скотч, папір для індивідуальних та групових вправ, маркери, друковані матеріали для навчання тощо). Якість освіти значно підвищується, якщо учні мають гарний роздатковий матеріал.

Важливим фактором є підготовка матеріалів у зручному для читання форматі, а саме [Евхитов 2004, с. 43]:

- мало тексту;
- наявність чітких діаграм замість деяких текстових блоків;
- креслення;
- вміння робити нотатки в цих матеріалах.

На тренінгових заняттях відбувається співпраця – спільна діяльність для досягнення спільних цілей, коли учні починають розуміти: особистих цілей вони можуть досягти лише за умови успіху їх однолітків. Успіх кожного – це успіх групи. Учитель повинен усвідомлювати, що змістом такого уроку є програмний матеріал.

Метою є реалізація навчальних цілей, загальний розвиток учня, надання кожному з них оптимальної можливості в особистісному становленні та розвитку, розширення можливостей для самовизначення. Результатом є створення дидактичних умов для ситуації успішності дитини в процесі навчання, збагачення її мотиваційної, інтелектуальної та інших сфер. Уроки-тренінги – така організація навчального процесу, при якій неможливо не брати участь у навчальному процесі: або у кожного учня є конкретне завдання, за виконання якого він повинен публічно звітувати, або його активність залежить від якості виконання завдання.

Навчання має бути цікавим, радісним, але водночас повинно передбачати глибоке засвоєння навчального матеріалу. Необхідно

створювати ігрові моменти, які покликані не розважати, а допомагати навчанню. Їх використання залежить від рівня засвоєння дітьми знань, умінь і навичок, ступеня складності завдань. Для підтримки пізнавальних інтересів надзвичайно важливо стимулювати емоції, інтелектуальні почуття. Їх потужним джерелом є емоційний зміст навчання. Саме це має бути основою для навчання молодших школярів. Тільки цікавість породжує бажання пізнавати світ і себе. Великий інтерес у студентів викликають тренувальні вправи, спрямовані на розвиток творчих здібностей [Котенко 2014, с. 43].

Загалом, працюючи з групою, тренер повинен пам'ятати та дотримуватися таких принципів партнерства з кожним учасником:

1. Уважно та доброзичливо приймати право кожного учасника висловлювати свою думку, висловлювати свої почуття, протестувати, висловлювати пропозиції тощо.

2. Цінують та відзначають внесок кожного, адже навчання – це спільна творчість.

3. Обов'язково дотримуйтесь викладених правил самостійно і послідовно вимагайте цього від кожного учасника.

4. Пам'ятайте і виконуйте свої обов'язки та обіцянки, не уникайте відповідей на незручні запитання, надавайте допомогу, коли це необхідно, і не відмовляйтеся від участі у вправах та демонстрації технік, які ви пропонуєте.

Щоб успішно справлятися з цими функціями, тренеру, як було сказано вище, знадобляться додаткові знання та навички. Найважливішими з них є: прийоми підтримки уваги аудиторії, фактори вербального та невербального впливу (зміцнення позиції тренера), навички розуміння мови тіла, прийоми активного слухання, навички управління конфліктами. Також варто згадати про важливість вміння підготувати програму навчання, вибрати адекватні методи, оцінити загальну ефективність навчання. Володіння словом на 70% визначає успіх контакту. Це потужний інструмент впливу на інших, що дозволяє контролювати груповий процес. Це особливо важливо для тренерів,

яким необхідно переконати учасників у корисності та цінності знань. Завдяки навичкам публічного виступу тренер презентує, розповідає, обговорює, інструктує, веде бесіду, пропонує, уточнює, погоджується, ставить запитання та відповідає на них, дає зауваження, тобто реалізує груповий навчальний процес та керує ним.

ВИСНОВКИ

Отже, професійна підготовка – це система впливів, вправ, спрямованих на розвиток, формування та корекцію необхідних професійних якостей у людини. Функції навчання є перетворювальними, корекційно-профілактичними. Таким чином, аналіз педагогічної практики показує, що професійна підготовка сприяє динамічним змінам у професійному розвитку, а розвиток педагогічної майстерності майбутніх учителів сприяє самовдосконаленню та професіоналізму. На нашу думку, виділені нами елементів є основоположними для підготовки майбутніх учителів технологій і потребують більш детального дослідження в майбутньому.

Оновлення навчальних курсів та надання методичного забезпечення орієнтовані на формування когнітивної складової готовності до використання тренінгових технологій. Під оновленням навчальних планів розуміємо посилення змісту підготовки майбутніх учителів та його спрямованість на формування готовності цих фахівців до використання тренінгових технологій. Реалізувати це можна шляхом включення до каталогу предметів за вибором відповідно до нових навчальних планів спецкурсу «Інноваційні технології навчання іноземних мов (за старим навчальним планом) або окремий курс.

Одним із шляхів посилення змісту підготовки вчителів є оптимізація модулів таких дисциплін, як: «Іноземна мова з методикою викладання», «Сучасна англійська мова з практикумом» та «Англійська мова за професійним спрямуванням», з урахуванням потреба в методичних навичках фахівців з використання тренінгових технологій. Тому, на нашу думку, до змісту цих дисциплін доцільно включити такі теми: «Інновації в освіті», «Традиційні та інноваційні технології навчання іноземної мови» тощо.

Апробація запропонованого змістовно-методичного забезпечення підготовки вчителів до застосування тренінгових технологій передбачала

здійснення педагогічного експерименту на базі Бердянського Державного педагогічного університету.

Рівні готовності майбутніх учителів англійської до використання тренінгових технологій були встановлені нами емпірично за принципом розподілу 100% шкали балів на чотири еквівалентні інтервали. Враховуючи, що максимальна кількість балів, яку могли отримати респонденти за результатами тесту, становила 60.

Дані свідчать про ефективність запропонованого змістовно-методичного забезпечення підготовки вчителів, що відображено у самооцінці рівня готовності майбутніх учителів до застосування тренінгу. Слід зазначити, що запропоновані варіанти відповідей картки самооцінки суголосні визначеним рівнями сформованості готовності до застосування тренінгу. Так, варіант відповіді «повністю готовий» відповідає високому рівню означеної готовності, «достатньо готовий» – середньому, «частково готовий» – достатньому та «зовсім не готовий» – недостатньому.

За даними 16 % (30) студентів експериментальної групи оцінюють власний рівень готовності до застосування тренінгових технологій як високий, 55 % (101) – середній, 28 % (51) – достатній, 1 % (2) – недостатній. Результати самооцінки контрольної групи не є репрезентативними.

Високий рівень готовності до використання тренінгових технологій характерний для вчителів, які мають ґрунтовні, цілісні та системні теоретичні знання про вищезазначені технології, їх види та специфіку використання вчителів у професійній діяльності. Ставлення фахівців до цих технологій на цьому рівні визначається як особистісно значуще. Вчителі виявили внутрішню мотивацію до використання тренінгових технологій, вміння інтегрувати знання з різних дисциплін, схильність до творчої діяльності, усвідомлення власної траєкторії розвитку, механізмів самоосвіти та самовдосконалення. У навчальному процесі вони вільно орієнтуються в існуючих тренінгових технологіях, вибирають оптимальні варіанти з урахуванням вікових та психологічних особливостей молодших школярів.

Вчителі англійської на цьому рівні підготовленості характеризуються високим рівнем професійної рефлексії.

Достатній рівень готовності до використання тренінгових технологій характерний для вчителів англійської мови, які мають базові теоретичні знання щодо використання тренінгових технологій, але їм не вистачає рівня інтегрованості та системності. Мотивація на цьому рівні знаходиться на межі внутрішнього і зовнішнього, ставлення до тренінгових технологій позитивне. Учитель здатний рефлексувати власну педагогічну діяльність, що відповідає адекватній самооцінці.

Середній рівень готовності до використання тренінгових технологій притаманний вчителям з несистематизованими теоретичними знаннями щодо впровадження цих технологій у навчальний процес, ситуативним ставленням до використання тренінгових технологій та зовнішньою мотивацією до такої діяльності. У вчителів цього рівня майже відсутні розвинені рефлексивні навички, виникають труднощі у прогнозуванні труднощів через використання тренінгових технологій у різних видах мовленнєвої діяльності.

Недостатній рівень готовності до використання тренінгових технологій характерний для вчителів, які мають мінімальні теоретичні знання, відсутність мотивації до використання тренінгових технологій, а іноді й зовсім негативне ставлення до цього процесу. Тому їх реалізація є фрагментарною, переважно шляхом копіювання окремих методик, без внесення власних ідей, аналізу навчального процесу для підвищення ефективності та без коригування за потреби. На цьому рівні майже відсутня рефлексія власної педагогічної діяльності на рівень кваліфікації та характерна відсутність усвідомлення необхідності використання тренінгових технологій.

Тренінг як форма педагогічного впливу передусім передбачає використання активних методів групової роботи (наприклад, рольових ігор). Саме тому тренінги дуже подобаються дітям і створюють у них відчуття свята, хоча під час їх проведення можна навчитися і збагнути набагато

більше, ніж під час класичного уроку. Здійснивши аналіз ефективності тренінгового методу нами вирішено поставлені завдання, а саме: здійснено аналіз педагогічної, навчально-методичної, дидактичної літератури, порушено питання рівня дидактичного забезпечення вчителів з основ здоров'я, досліджено ефективність застосування тренінгових методів при в порівнянні з традиційною системою навчання, обґрунтовано ефективність впровадження в навчальний процес тренінгових методів навчання.

Найефективнішою технологією набуття конкретних знань, умінь і навичок по праву вважається тренування, але навіть найефективніший тренінг може виявитися неефективним на практиці через помилки тренера в процесі. Тренер повинен володіти не лише теоретичними знаннями, загальною освітою, високим рівнем емоційного та соціального інтелекту, а й мати власний досвід та практичні навички застосування знань, яких він навчає.

Більшість тренінгових механізмів базується на знаннях психології особистості та розвитку, загальної та соціальної психології (теорія групової роботи), психодіагностики, психокорекції, але нерозуміння основ психології часто призводить до непомітних, але дуже суттєвих помилок, враховуючи їх вплив на ефективність навчання.

Встановлено, що педагогічні тренінги з іноземної мови, які спрямовані на розвиток іншомовних комунікативних умінь суттєво сприяють підвищенню іншомовної комунікативної компетентності та дозволяють «програвати» процес взаємодії співбесідників при пошуку і впровадженні практичних рішень. Ефект тренінгу обумовлений створенням особливої навчально-експериментальної ситуації, яка забезпечує розуміння учасниками тренінгової групи того, які індивідуальні та групові психологічні події розгортаються у процесі міжособистісного спілкування, створенням інтенсивного зворотного зв'язку і формуванні практичних умінь, які необхідні в повсякденній роботі.

Важливою складовою змістово-методичного забезпечення підготовки

вчителів до використання тренінгів є розробка методичного забезпечення, яке включає методичні рекомендації щодо використання тренінгів. Метою цих рекомендацій є забезпечення майбутніх учителів системою різноманітних вправ з іноземної мови, спрямованих на підвищення якості володіння іноземною мовою шляхом використання тренінгів у навчанні різних видів мовленнєвої діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гавриш І.В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності. Харків : ХОНМІБО, 2006. 579 с.
2. Гузій Н. В. Категорія професіоналізму в теорії і практиці підготовки майбутнього педагога : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2007. 568 с.
3. Гуменяк Т. Б., Корець, М. С. Системний підхід як складова освітньої інноватики. *Наука і освіта*. 2014. № 7. С. 63–67.
4. Гунда Г. В., Сагарда В. В. Інновації у підготовці фахівця в умовах класичного університету. Ужгород : УДУ, 2000. 184 с.
5. Гусак Л. Підготовка майбутніх учителів до асоціативного навчання іноземних мов учнів початкової школи. Луцьк : Вежа-Друк, 2014. 364 с.
6. Дмитренко К. А. Сутність професійної комунікації у педагогічній освіті. *Наукові записки*. Серія «Психолого-педагогічні науки». Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2012. № 7. С. 115–204
7. Дорогих Р. В. Формування професійних якостей майбутніх учителів у процесі педагогічної взаємодії : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Харків, ХДУ, 2011. 120 с.
8. Дрокіна А. С. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до професійної діяльності в умовах інформатизації освіти. *Духовність особистості : методологія, теорія і практика*. Харків, 2020. Вип. 5. С. 67–76.
9. Дубасенюк О. А., Семенюк Т. В., Антонова О. Є. Професійна підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності. Житомир : Житомир. держ. пед. ун-т, 2003. 193 с.
10. Дубасенюк О. А. Концептуальні моделі педагогічної освіти :

наукові пошуки та здобутки. *Професійно-педагогічна освіта: сучасні концептуальні моделі та тенденції розвитку* / за заг. ред. проф. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008. С. 8–29.

11. Евхитов О.В. Практика психологического тренинга. Санкт-Петербург : Изд-во “Речь”, 2004. 256 с.

12. Енциклопедія освіти / голов. ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

13. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Харків : Основа, 2009. 176 с.

14. Євтух М. Б. Проблеми педагогічної майстерності. *Іст.-пед. Аспект. Формування педагогічної майстерності в системі професійної підготовки майбутнього вчителя* : зб. наук. праць / за заг. ред. М. Б. Євтуха. Київ, 1992. С. 318.

15. Желанова В. В. Ділова гра як форма контекстного навчання майбутнього вчителя початкових класів у ВНЗ. *Науковий вісник Волинського національного уні-ту ім. Лесі Українки*. 2012. № 14 (239). С. 118–122.

16. Желанова В. В. Таксономія типів професійної рефлексії педагога : міждисциплінарний контекст. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка* : зб. наук. праць. Вип. 27. Київ, 2017. С. 9–14

17. Жирун О. А. Педагогічна комунікація в аспекті професійної ідентичності. *Вісник НТУУ «КПІ»*. Філософія. Психологія. Педагогіка. 2010. № 1. С. 100–104.

18. Зеер Э.Ф. Модернизация профессионального образования : компетентностный подход. Москва : Московский психолого-социальный институт, 2005. 216 с.

19. Івашньова С. В. Використання соціальних сервісів та соціальних мереж в освіті. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя*. Психолого-педагогічні науки. 2012. № 2. С. 117.

20. Івашньова С. В. Організаційно-педагогічні засади вдосконалення методичної компетентності вчителів іноземної мови початкової школи :

автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2010. 120 с.

21. Інноваційні пошуки в сучасній освіті / за ред. Л. І. Даниленко, В. Ф. Паламарчук. Київ : Логос, 2004. 220 с.

22. Кондрашова Л.В. Моральна психологічна готовність студента до вчительської діяльності. Київ : Вища школа, 1987. 56 с.

23. Кончович К. Т. Структура готовності майбутніх учителів-філологів іноземної мови до педагогічного спілкування. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : Педагогіка*. 2017. Вип. 5. С. 5–15.

24. Костікова І.І. Навчання іноземних мов молодших школярів : варіативність організаційних форм. Харків : Вид-во ТОВ «Щедра садиба плюс», 2014. 228 с.

25. Котенко О.В. Іншомовна складова професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи. *Вісник психології і педагогіки* : зб. наук. пр. Київ, 2014. Вип. 16. С. 5–14.

26. Котенко О.В. Методика навчання іноземних мов у початковій школі : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. 356 с.

27. Котенко О.В. Особистість вчителя у процесі іншомовної взаємодії на уроках іноземної мови в початковій школі. *“Efektivní nástroje moderních věd – 2012”* : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (27 квітня – 05 травня 2012 р., м. Прага). Прага, 2012. Вип.19. С. 65–69.

28. Котенко О.В. Підготовка вчителів до навчання іноземних мов молодших школярів : з досвіду країн Європейського Союзу. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2014. № 4 (22). С. 218

29. Котенко О.В. Підготовка майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи : сучасний стан та освітні перспективи. *Імідж сучасного педагога*. 2013. № 4 (133). С. 15–18.

30. Котенко О.В. Професійне становлення майбутніх учителів іноземної мови : полікультурний аспект. *Наукові записки* : зб. наук. ст. Київ,

2011. Вип. ХСІХ (99). С. 125–132.

31. Котенко О.В. Сучасні тенденції розвитку системи іншомовної освіти педагога в Україні. *Іншомовна освіта педагога: виклики, проблеми, перспективи* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (5 листоп. 2015 р., м. Київ). Київ, 2015. С. 311.

32. Котенко О.В. Фундаменталізація іншомовної підготовки вчителів початкової школи. *Проблеми сучасної педагогічної освіти* : зб. ст. Ялта : РВВ КГУ, 2013. Вип. 41. Ч. 6. С. 206–213.

33. Кравченко Г.Ю. Освоєння вчителями початкової школи педагогічних інновацій в умовах внутрішньошкільної науково-методичної роботи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Харків, 2003. 195 с.

34. Кузьміна Н.В. Професіоналізм личности преподавателя и мастера производственного образования: автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01. Санкт-Петербург, 1998. 41 с.

35. Курлянд З.Н. Теорія і методика професійної освіти : навч. посіб. Київ : Знання, 2012. 390 с.

36. Литвиненко С.А. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів початкових класів до соціально-педагогічної діяльності : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Рівне, 2005. 443 с.

37. Маркова А.К. Психология профессионализма. Москва : Международный гуманитарный фонд "Знание", 1996. 308 с.

38. Назарук Н. Діагностика та профілактика психічного здоров'я педагога. Тренінг-курс. *Психолог.* 2006. №31. С. 223–224.

39. Репнова Т.П. Тренінг емоційної зрілості. *Практична психологія та соціальна робота.* 2006. №4. С. 46–55.

40. Рудестам К. Групповая психотерапия. Санкт-Петербург : Питер Ком, 1999. 384 с.

41. Сидоренко Е.В. Тренінг коммунікативної компетентності в деловом взаимодействиі. Санкт-Петербург : Речь, 2007. 208 с.

42. Смагіна І. Організація інноваційної діяльності педагогів.

Психолог. 2008. №36 (324). С. 57.

43. Фісун О.В. Педагогічна фасилітація як багатозначний феномен. Засоби навчальної та науково-дослідної роботи. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди*. 2010. Вип. 34. С. 133–139.

44. Хижняк Т. Ю. Формування готовності майбутніх учителів-філологів до використання медіа у професійній діяльності: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Луганськ, 2013. 20 с.

45. Хомич Л. О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів. Київ : Магістр-S, 1998. 200 с.

46. Хомич Л. Система психолого-педагогічної підготовки вчителя початкової школи : автореф. дис. ... д-ра пед наук : 13.00.04. Київ, 1999. 38 с.

47. Цехмістрова Г. Процес засвоювання знань та оцінювання рівня навченості студентів вищих навчальних закладів в умовах інтеграції в Європейський освітній простір. *Нові технології навчання*. 2010. № 63. Ч. 2. С. 153–158.

48. Черненко Г. М. Професійна підготовка майбутнього вчителя початкової школи до використання інноваційних технологій. URL: http://udpu.org.ua/files/fahovi_vydannya/prob/1.pdf (дата звернення: 28.08.2021).

49. Черниш В. В. Теоретична структурно-функціональна модель формування у майбутніх учителів англomовної професійно орієнтованої компетентності у говорінні. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. 2011. Вип. 19. С. 149–161.

50. Чиханцова О. Чинники ефективного оволодіння іноземними мовами студентами ВНЗ. *Актуальні проблеми психології*. Т.9. Вип.6 С. 102–109. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/appsuh_2015_9_6_13. (дата звернення: 28.08.2021).

51. Чичук В. Стан проблеми підготовки вчителя до використання мультимедійних технологій у початкових класах. *Розвиток педагогічної*

науки в Україні і Польщі на початку XXI століття : зб. наук. праць. Черкаси, 2011. С. 722–727.

52. Шапран О. І. Наукові підходи до педагогічного моделювання інноваційної підготовки майбутнього вчителя. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»* : зб. наук. пр. Переяслав-Хмельницький, 2011. № 21. С. 315–318.

53. Шехавцова С. О. Лінгвокультурна компетентність майбутніх фахівців як ключова в сучасному освітньому просторі. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки.* № 2 (333) Ч. 2. С.72–79.

54. Шехавцова С. О. Сутність соціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземної мови у контексті компетентнісного підходу. *Науковий вісник Донбасу.* 2011. № 2. С. 15–28.

55. Шехавцова С. О. Теоретичні і методичні засади формування суб'єктності майбутніх учителів у процесі фахової підготовки : дис. ... д-ра пед. наук. Старобільськ, 2017. 476 с.

56. Шлейхер А. Найкращий клас у світі : як створити освітню систему 21-го століття. Львів : Літопис, 2018. 296 с.

57. Шмирко О. С. Педагогічні умови професійного розвитку майбутніх вчителів іноземної мови у системі університетської педагогічної освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2016. 514 с.

58. Яценко Т. С. Социально-психологическое обучение в подготовке будущих учителей. Київ : Вища школа, 1987. 110 с.

59. Яценюк Н. І. Підготовка майбутніх учителів іноземної мови до формування іншомовної комунікативної компетентності молодших школярів засобами підручника: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Тернопіль, 2012. 120 с.

60. Яшанов С. М. Формування у майбутніх учителів умінь і навичок самостійної навчальної роботи у процесі використання нових інформаційних

технологій: дис ... канд. пед. наук : 13.00.09. Київ, 2003. 234 с

ДОДАТОК А**ТЕСТУВАННЯ**

для перевірки рівнів готовності вчителів початкової школи до застосування тренінгових технологій навчання іноземних мов **ДЛЯ** вихідного тестування рівня готовності майбутніх вчителів початкової школи до застосування інноваційних технологій навчання іноземних мов

Запропонований тест є педагогічним, оскільки являє собою систему завдань специфічної форми, змісту, розташованих за зростанням складності, яка дає можливість виміряти рівень підготовки випробовуваних та оцінити рівень їхніх знань.

Метою представленого тесту є вимірювання рівня готовності майбутніх учителів до застосування тренінгових технологій навчання іноземних мов.

Технічні характеристики тесту: нестандартизований за рівнем уніфікації; особистий за рівнем упровадження; дослідницький за статусом використання; гомогенний за ступенем однорідності; діагностуючий за метою застосування; безмашинний тест-бланк з ручною обробкою результатів із застосуванням технічних засобів; із закритими завданнями, формату А (або тестове завдання з однією кращою відповіддю) за видом тестового завдання.

Формат ТЗ (А або ТЗ з найкращою відповіддю).

Шановні студенти!

Просимо вас взяти участь в тестуванні, метою якого є вимірювання рівня готовності майбутніх учителів до застосування тренінгових технологій навчання іноземних мов. Цей тест не анонімний, тому для нас дуже важливо, аби ви зазначили своє прізвище та ініціали. Тест проводиться в контексті дослідження, присвяченого процесу професійної підготовки вчителів початкової школи до застосування інноваційних технологій навчання

іноземних мов.

Будь ласка, уважно ознайомтесь із кожним запитанням і позначте той варіант відповіді, що відповідає вашій точці зору. Не пропускайте жодного запитання — нам дуже важливо отримати відповіді на кожне з них.

Дякуємо вам за співпрацю та сприяння, оскільки ваша думка є дуже цінною у зазначеному дослідженні!

ТЗ 1. Поняття «нововведення» є синонімічним до:

- а) інновація;
- б) новація;
- в) нове;
- г) новизна.

ТЗ 2. Основним критерієм тренінгу є:

- а) ефективність ідеї;
- б) новизна ідеї;
- в) якість ідеї;
- г) конкурентоспроможність ідеї.

ТЗ 3. Чи є різниця між поняттями «інновація» та «новація»?

- а) так, адже це протилежні за змістом поняття;
- б) ні, це абсолютно синонімічні поняття;
- в) представлені зразки є омонімами;
- г) представлені зразки є паронімами.

ТЗ 4. Виберіть поняття, яке характеризує визначення: *тип технології, що моделює шлях освоєння конкретного навчального матеріалу (поняття) в межах відповідного навчального предмета, теми, питання?*

- а) соціальна технологія;
- б) освітня технологія;
- в) педагогічна технологія;
- г) технологія навчання.

ТЗ 5. Виберіть відповідне пояснення ієрархічних зв'язків між сучасними, традиційними та інноваційними технологіями навчання

іноземних мов у школі.

- а) сучасні технології навчання іноземних мов входять до традиційних та інноваційних;
- б) сучасні та інноваційні технології навчання іноземних мов входять до традиційних;
- в) сучасні та традиційні технології навчання іноземних мов входять до традиційних;
- г) традиційні та інноваційні технології навчання іноземних мов входять до складу сучасних.

ТЗ 6. Виберіть тип мовного портфоліо, що відображає різні цілі в галузі оволодіння іноземною мовою.

- а) Language Learning Portfolio;
- б) Administrative Language Portfolio;
- в) Feedback Language Portfolio;
- г) Comprehensive Language Portfolio.

ТЗ 7. Обов'язкові складові будь-якого різновиду портфоліо – це:

- а) три компоненти, п'ять рівнів, п'ять навичок;
- б) три компоненти, п'ять рівнів, чотири навички;
- в) три компоненти, шість рівнів, п'ять навичок;
- г) три компоненти, шість рівнів, чотири навички.

ТЗ 8. Мовний паспорт у структурі Європейського мовного портфоліо містить:

- а) алгоритми окремих видів діяльності на уроці, що самостійно чи з педагогічним супроводом створені як поради учням з удосконалення їхньої самоосвітньої компетентності;
- б) критерії оцінювання навчальних досягнень та власну самооцінку володіння іноземною мовою;
- в) проекти, реферати, доповіді, дипломи, сертифікати, свідоцтва;
- г) контрольні роботи, тести, твори.

ТЗ 9. Принцип «навчатися завжди і скрізь» є вихідним положенням для:

- а) технології проблемного навчання;
- б) моделі «1 учень – 1 комп'ютер»;
- в) технології проектного навчання;
- г) технології змішаного навчання.

ТЗ 10. Виберіть послідовність компонентів Європейського мовного портфоліо на початковому етапі навчання відповідно до стандартів, прийнятих Радою Європи.

- а) Досьє, Мовна біографія, Мовний паспорт;
- б) Досьє, Мовний паспорт, Мовна біографія;
- в) Мовний паспорт, Досьє, Мовна біографія;
- г) Мовний паспорт, Мовна біографія, Досьє.

ТЗ 11. Виберіть систему навчання, за якої основним інструментом навчання учня у класі є взаємодія учасників.

- а) тренінгові технологія;
- б) модель навчання «1 учень – 1 комп'ютер»;
- в) мобільне навчання;
- г) перевернуте навчання.

ТЗ 12. Технологія навчання іноземних мов, орієнтована на самоаналіз власної траєкторії навчання і виглядає як своєрідний щоденник для молодшого школяра – це:

- а) тренінгова технологія;
- б) технологія проблемного навчання;
- в) технологія case-study;
- г) технологія European Language Portfolio.

ТЗ 13. Сукупність методів, засобів та прийомів пошуку, зберігання, опрацювання, подання та передавання графічних, текстових, цифрових, аудіо- та відеоданих на базі персональних комп'ютерів, комп'ютерних мереж та засобів зв'язку – це:

- а) мультимедійні технології;
- б) комп'ютерні технології;

- в) інформаційно-комунікаційні технології;
- г) інтернет-технології.

ТЗ 14. Виберіть метод, що ставить за мету активізувати іншомовне мовлення і залучити кожного учня до процесу аналізу ситуації і прийняття рішень.

- а) тренінг-метод;
- б) кейс-метод;
- в) метод «мікрофон»;
- г) метод «акваріум».

ТЗ 15. Виберіть один із типових методів оцінювання, характерний для застосування проектної технології на уроках іноземних мов у початковій школі.

- а) вербальне оцінювання;
- б) безбальне оцінювання;
- в) формуюче оцінювання;
- г) оцінювання за шкалою ECTS.

ТЗ 16. Виберіть метод навчання іноземних мов, які має такі ознаки:

орієнтованість на дію; робота в команді; самоорганізація суб'єктів навчання; ситуативна спрямованість, співвідносність з реальним життям; інтердисциплінарність; цілісність; орієнтованість на продукт; результат.

- а) метод каруселі;
- б) проектний метод;
- в) метод симуляцій;
- г) метод рольової гри.

ТЗ 17. Програма Intel® «Навчання для майбутнього» спрямована на:

- а) перепідготовку педагогічних кадрів щодо ІКТ та новітніх педагогічних технологій;
- б) перепідготовку педагогічних кадрів щодо ефективного застосування інноваційних технологій навчання;
- в) підготовку педагогічних кадрів щодо ефективного поєднання

традиційних та інноваційних технологій навчання;

г) підготовку педагогічних кадрів щодо ефективного застосування ІКТ.

ТЗ 18. Яка з перелічених умов не потрібна для реалізації моделі навчання «1 учень – 1 комп'ютер»?

а) комп'ютер учителя як сервер з підключенням до Інтернету та інстальоване програмне забезпечення Classroom Management;

б) апаратне забезпечення сучасними нетбуками молодших школярів та доступ до Wi-Fi-мережі (2-3 точки);

в) підготовка вчителів до застосування ІКТ у навчальному процесі;

г) обмеження кількості учнів у групі, що працює за моделлю.

ТЗ 19. Який з типів питань у контексті проектного навчання має точні, конкретні відповіді в підручнику, енциклопедії?

а) тематичне питання;

б) ключове питання;

в) змістове питання;

г) проблемне питання.

ТЗ 20. Виберіть модель змішаного навчання відповідно до опису: *вчитель розподілив клас на три групи, одна з яких вивчає тему разом з ним, друга – проходить тест за комп'ютером, третя – вирішує проблемне завдання у групі.*

а) Flex Model;

б) Station Rotation Model;

в) Lab Rotation;

г) Flipped Classroom.

ТЗ 21. Виберіть, який матеріал з наведеного переліку не входить у типову структуру кейса.

а) ситуація – випадок, проблема, історія з реального життя;

б) контекст ситуації – хронологічний, історичний контекст місця, особливості дії або учасників ситуації, коментар ситуації, представлений

автором;

- в) питання або завдання для роботи з кейсом та додатки;
- г) форми для оцінювання кейсу.

ТЗ 22. Виберіть, що з переліченого не належить до принципів формуючого оцінювання.

- а) оцінювання особистості учня;
- б) пропонування чіткого алгоритму виведення оцінки, за яким учень може сам з'ясувати свій рівень досягнення й визначити свою оцінку;
- в) увага акцентується на навчальних успіхах, на персональному прогресі учнів, а не на оцінці;
- г) оцінювання лише того, чому навчають, тому критерії оцінювання співвідносяться з конкретним вираженням навчальних цілей.

ТЗ 23. Визначення навчальних потреб за формуючого оцінювання відбувається під час:

- а) підсумкового оцінювання;
- б) поточного оцінювання;
- в) вхідного, попереднього оцінювання;
- г) річного оцінювання.

ТЗ 24. Виберіть правильну послідовність етапів роботи над проектом з іноземної мови у початковій школі.

- а) аналітичний, пошуковий, практичний, презентаційний, контрольний;
- б) пошуковий, аналітичний, практичний, презентаційний, контрольний;
- в) практичний, пошуковий, аналітичний, презентаційний, контрольний;
- г) пошуковий, практичний, аналітичний, презентаційний, контрольний.

ТЗ 25. Виберіть правильну послідовність кроків, за якими реалізується методика case-study на уроках іноземних мов у початковій школі.

а) попереднє обговорення ситуації в аудиторії; первинне знайомство з матеріалом; аналіз практичної ситуації в підгрупі; міжгрупова дискусія;

б) попереднє обговорення ситуації в аудиторії; первинне знайомство з матеріалом; міжгрупова дискусія; аналіз практичної ситуації в підгрупі;

в) первинне знайомство з матеріалом; попереднє обговорення ситуації в аудиторії; аналіз практичної ситуації в підгрупі; міжгрупова дискусія;

г) первинне знайомство з матеріалом; аналіз практичної ситуації в підгрупі; міжгрупова дискусія; обговорення ситуації в аудиторії.

ТЗ 26. Яка технологія є найбільш ефективною на уроці іноземної мови у процесі навчання іншомовної лексики?

- а) тренінг;
- б) Mind Map;
- в) CLL;
- г) story pyramid.

ТЗ 27. Інтерактивний метод story pyramid на уроці іноземної мови у початковій школі методично доцільно застосовувати для навчання таких видів мовленнєвої діяльності:

- а) читання і письмо;
- б) читання і говоріння;
- в) читання і аудіювання;
- г) аудіювання і письмо.

ТЗ 28. Виберіть програму, яка сприяє засвоєнню іншомовних лексичних одиниць шляхом інтервальних повторень.

- а) Powtoon;
- б) Anki;
- в) Go animate;
- г) Vacaroo.

ТЗ 29. Виберіть з переліченого нижче твердження, що стосується «змішаного навчання».

- а) учні використовують персональні комп'ютери, для того щоб пройти граматичний тест;
- б) учні використовують планшети, для того щоб дати відповіді на запитання після аудіювання;
- в) вчитель демонструє у класі презентацію з теми, яку підготував заздалегідь;
- г) учні переглядають мультфільм вдома, а у класі організують театральну виставу.

ТЗ 30. Виберіть варіант відповіді, у якому правильно вказані переваги «змішаного навчання».

- а) персоналізоване, враховує індивідуальні потреби кожного учня;
- б) іноземна мова є і засобом, і змістом, і результатом навчання;
- в) формування в учнів продуктивного білінгвізму;
- г) навчання у двох планах – свідомому і підсвідомому.

ТЗ 31. Навчання за технологією CLIL передбачає:

- а) вивчення немовних предметів засобами іноземної мови;
- б) навчання, для якого характерне застосування знань, вмінь та висновків інших предметних галузей знань;
- в) поєднання он-лайн та офлайн-навчання;
- г) інформатизацію навчання.

ТЗ 32. Мета застосування технології CLIL – це:

- а) формування знань учнів з навчального предмета;
- б) формування в учнів комунікативної компетентності;
- в) формування в учнів іншомовної комунікативної компетентності;
- г) формування в учнів знань з навчального предмета та іншомовної комунікативної компетентності.

ТЗ 33. Виберіть із наведеного переліку ключове питання іншомовного проекту “To travel is to live” для учнів 4 класу.

- а) як спланувати подорож?
- б) що таке подорож?
- в) які речі потрібні в подорожі?
- г) чи можна погодитись з тим, що подорож – життя?

ТЗ 34. Виберіть із наведеного переліку змістове питання іншомовного проекту “To travel is to live” для учнів 4 класу.

- а) як спланувати подорож?
- б) що таке подорож?
- в) куди краще поїхати?
- г) чи можна погодитись з тим, що подорож – життя?

ТЗ 35. Виберіть із наведеного переліку тематичне питання іншомовного проекту “To travel is to live” для учнів 4 класу.

- а) як спланувати подорож?
- б) що таке подорож?
- в) які речі потрібні в подорожі?
- г) чи можна погодитись з тим, що подорож – життя?

ТЗ 36. На якому етапі роботи над проектом на уроці іноземної мови методично доцільно застосовувати інтерактивний метод KWL Chart?

- а) початок проекту;
- б) протягом роботи над проектом;
- в) на початку та наприкінці роботи на проектом;
- г) наприкінці роботи над проектом.

ТЗ 37. Виберіть відповідну інформаційну технологію, що доцільно застосовувати для навчання іншомовного письма у початковій школі.

- а) Prezi;
- б) Anki;
- в) Storybird;
- г) Vacaroo.

ТЗ 38. Який інформаційний засіб навчання з наведеного переліку є доречним для організації самостійної групової діяльності молодших школярів з іноземної мови, спрямований на навчання читання та письма як видів мовленнєвої діяльності?

- а) мережевий сервіс LearningApps;
- б) мережевий сервіс Quizlet;
- в) мережевий сервіс Prezi;
- г) мережевий сервіс Padlet.

ТЗ 39. Виберіть ресурс, який можна використати з метою планування уроків іноземних мов у початковій школі.

- а) ESL Printables;
- б) Learning Designer;
- в) iSLcollective;
- г) ESL Tower.

ТЗ 40. Що із переліченого не належить до умов застосування інноваційних технологій навчання іноземних мов у початковій школі?

- а) створення інноваційного середовища;
- б) створення іншомовної комунікативної ситуації;
- в) наявність достатньої матеріально-технічної бази;
- г) технологічна компетентність вчителя початкової школи.

ТЗ 41. Запланований процес модифікації (зміни) відношення, знання чи поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального досвіду з метою ефективнішого використання набутих знань і навичок в одному виді діяльності або в певній галузі:

- а) тренінг;
- б) консультація;
- в) анкетування;
- г) спілкування.

ТЗ 42. Для визначення рівня володіння іншомовним матеріалом (лексичним, граматичним) молодшими школярами з наведеного переліку

методично доцільно застосовувати ресурс / програму:

- а) Prezi;
- б) Vacaroo;
- в) Hot Potatoes;
- г) Quizlet.

ТЗ 43. Послідовне розслаблення м'язів ніг, рук, тулуба, шиї, голови:

- а) рефлексія;
- б) релаксація;
- в) фізична вправа

ТЗ 44. Диференціація на етапі автоматизації дій учнів з новими лексичними одиницями, що полягає у виборі окремої вправи для кожного з них, може бути забезпечена за умови застосування ресурсу:

- а) мережевий сервіс Prezi;
- б) мережевий сервіс Padlet;
- в) мережевий сервіс Linoit;
- г) мережевий сервіс LearningApps.

ТЗ 45. Застосування технології Mind Map у навчанні іншомовної лексики на етапі актуалізації лексичних одиниць у початковій школі зазвичай починається з:

- а) методу інверсії;
- б) методу мозкового штурму;
- в) методу аналогії;
- г) метод навіювання.

ТЗ 46. Який з ресурсів є безкоштовним он-лайн-сервісом, що дає змогу використовувати флеш-картки для запам'ятовування лексичних одиниць?

- а) LearningApps;
- б) Mind Domo;
- в) Quizlet;
- г) Vacaroo.

ТЗ 47. Виберіть правильну послідовність етапів роботи за технологією

кооперативного навчання jigsaw:

а) учні діляться на домашні групи, у яких опрацьовують фрагмент тексту, потім утворюють експертні групи, у яких отримують усю додаткову інформацію від інших учнів, і повертаються у домашню групу, щоб представити результати своєї роботи у формі доповіді;

б) учні діляться на домашні групи, у яких опрацьовують фрагмент тексту, потім утворюють дві великі групи, у яких представляють результати своєї роботи у формі доповіді;

в) учні діляться на експертні групи, у яких опрацьовують фрагмент тексту, потім утворюють домашні групи, у яких отримують усю додаткову інформацію від інших учнів, і повертаються у експертну групу, щоб представити результати своєї роботи у формі доповіді;

г) учні діляться на експертні групи, у яких опрацьовують фрагмент тексту, потім утворюють дві великі групи, у яких представляють результати своєї роботи у формі доповіді.

ТЗ 48. Який ресурс використовують у разі відсутності Інтернету за умови попередньої розробки вправ учителем?

- а) LearningApps;
- б) Hot Potatoes;
- в) Skype;
- г) Blogger.

ТЗ 49. Підготовчий етап за технологією case-study полягає у:

- а) розподілі молодших школярів на групи (мікро-групи);
- б) формулюванні завдання (ситуації), визначенні питань, на які потрібно буде знайти відповідь молодшим школярам;
- в) опрацюванні матеріалу кожною групою;
- г) обговоренні та пошуку спільного рішення, презентації результатів.

ТЗ 50. Використання мобільних телефонів на уроці іноземної мови у початковій школі з навчальною метою належить до технології:

- а) CLIL;
- б) MOOC;
- в) BYOD;
- г) Moodle.

ТЗ 51. Одночасний моніторинг навчальної діяльності молодшого школяра на уроці іноземної мови можна здійснювати за допомогою:

- а) проектної технології;
- б) кейс-методу;
- в) моделі навчання «1 учень – 1 комп'ютер»;
- г) технології BYOD.

ТЗ 52. З метою ефективного унаочнення іншомовних лексичних одиниць на етапі ознайомлення (семантизації) методично доцільно застосовувати:

- а) мультимедійну презентацію;
- б) традиційні зображення;
- в) карту-знань;
- г) блок-схему.

ТЗ 53. Зразки виконаних учнівських робіт за технологією Європейського мовного портфоліо включено до розділу:

- а) самооцінка;
- б) Мовна біографія;
- в) Мовний паспорт;
- г) Досьє.

ТЗ 54. Виберіть з наведеного переліку приклад ситуації-вправи як різновиду методу аналізу конкретних ситуацій.

- а) наводиться конкретний випадок, структура якого передбачає виконання вправ (заповнити таблицю тощо);
- б) наводиться конкретний випадок, що демонструє той чи той шлях вирішення проблеми (рішення вже є);
- в) наводиться виробнича проблема, що потребує від учня знайти

найбільш правильне рішення;

г) наводиться вирішена проблема, що потребує аналізу й оцінки ситуації та прийнятого рішення від учня.

ТЗ 55. Виберіть з наведеного переліку приклад ситуації-проблеми як різновиду методу аналізу конкретних ситуацій.

а) наводиться конкретний випадок, структура якого передбачає виконання вправ (заповнити таблицю тощо);

б) наводиться конкретний випадок, що демонструє той чи той шлях вирішення проблеми (рішення вже є);

в) наводиться виробнича проблема, що потребує від учня знайти найбільш правильне рішення;

г) наводиться вирішена проблема, що потребує аналізу й оцінки ситуації та прийнятого рішення від учня.

ТЗ 56. Виберіть з наведеного переліку приклад ситуації-ілюстрації як різновиду методу аналізу конкретних ситуацій.

а) наводиться конкретний випадок, структура якого передбачає виконання вправ (заповнити таблицю тощо);

б) наводиться конкретний випадок, що демонструє той чи той шлях вирішення проблеми (рішення вже є);

в) наводиться виробнича проблема, що потребує від учня знайти найбільш правильне рішення;

г) наводиться вирішена проблема, що потребує аналізу й оцінки ситуації та прийнятого рішення від учня.

ТЗ 57. Виберіть інтерактивний метод навчання, що застосовує учитель на уроці іноземної мови у початковій школі, пропонуючи учням шаблон-заготовку тексту, який містить достатньо інформації для доповнення з метою навчання іншомовного письма.

а) story pyramid;

б) KWL chart;

в) prediction chart;

г) story frame.

ТЗ 58. Що з наведеного переліку не належить до обов'язкових умов реалізації застосування QR-кодів на уроці іноземної мови у початковій школі?

- а) підключення мобільного телефону до мережі Інтернет;
- б) встановлене програмне забезпечення для сканування QR-коду;
- в) наявність інструмента для створення QR-коду;
- г) створені завдання, зашифровані за допомогою QR-коду.

ТЗ 59. Сутність інтерактивного методу групової роботи team rewards полягає у тому, що:

- а) оцінку отримує вся група за виконання одного завдання, групи не диференційовані і змагаються між собою;
- б) оцінку отримує вся група за виконання одного завдання, групи диференційовані і між собою не змагаються;
- в) успіх групової роботи залежить від кожного члена, учитель може запитати будь-кого з учнів;
- г) успіх групової роботи залежить від одного члена групи, учитель може запитати будь-кого з учнів.

ТЗ 60. Сутність інтерактивного методу групової роботи individual accountability полягає у тому, що:

- а) оцінку отримує вся група за виконання одного завдання, групи не диференційовані і змагаються між собою;
- б) оцінку отримує вся група за виконання одного завдання, групи диференційовані і між собою не змагаються;
- в) успіх групової роботи залежить від кожного члена, учитель може запитати будь-кого з учнів;
- г) успіх групової роботи залежить від одного члена групи, учитель може запитати будь-кого з учнів.

SUMMARY

The object of research is to prepare future foreign language teachers for professional communication.

The aim of the study. The aim of the work is to study the use of training technologies in the preparation of future foreign language teachers for professional communication.

Theoretical and methodological principles: A set of general scientific and special methods was used to perform the tasks: systemic, dialectical, systemic-structural, formal-logical, comparative, statistical, comparative and logical-semantic. With the help of the used research methods the complex analysis of the set tasks is carried out and reliable theoretical, practical results are received, conclusions of work are formulated.

Obtained results: Approbation of the proposed content and methodological support for teacher training in the use of training technologies involved the implementation of a pedagogical experiment on the basis of Kyiv University named after Borys Hrinchenko.

The levels of readiness of future English teachers to use training technologies were established by us empirically on the principle of dividing the 100% scale on four equivalent intervals. Given that the maximum number of points that respondents could receive according to the test results was 60.

The data indicate the effectiveness of the proposed content and methodological support for teacher training, which is reflected in the self-assessment of the level of readiness of future teachers to apply the training. It should be noted that the proposed answers to the self-assessment card are consistent with certain levels of readiness to apply the training. Thus, the answer option "fully ready" corresponds to a high level of readiness, "sufficiently ready" – medium, "partially ready" – sufficient and "not ready" – insufficient.

Keywords: *training, training technologies, teachers, foreign language, professional communications*

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Польова Марина Петрівна, студент(ка) 2 курсу магістратури, форми навчання заочна, факультету іноземної філології, спеціальність 035 Філологія, освітньо-професійна програма Мова і література (англійська), адреса електронної пошти polevaia3005@gmail.com,

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Використання тренінгових технологій у підготовці майбутніх вчителів іноземних мов до професійної комунікації» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ Студент (ПІБ) _____